

ONDERZOEK SCRIPTIE:
**Betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman
meidenclub van Youth for Christ**

Wat zijn de behoeften van ouders, meiden en meidenwerkers met
betrekking tot de betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman
meidenclub?

SUPER Woman

the Mall
YFC jongerenwelzijnswerk

<i>Auteurs:</i>	Tirza Seen en Suset Visser
<i>Opleiding:</i>	Sociaal Pedagogische Hulpverlening
<i>Datum:</i>	juni 2011
<i>Begeleider Youth for Christ:</i>	Mevr. I. Melis
<i>Begeleider Christelijke Hogeschool Ede:</i>	Mevr. M. Noordegraaf
<i>Copyright:</i>	Christelijke Hogeschool Ede

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	1
Voorwoord.....	2
Hoofdstuk 1	3
<i>Inleiding</i>	<i>3</i>
1.1 De organisatie	3
1.2 Het onderwerp	4
1.3 De probleemstelling	4
1.4 Relevantie	5
1.5 De doelstelling van het project.....	5
1.6 De vraagstelling	6
Hoofdstuk 2	7
<i>Methode</i>	<i>7</i>
2.1 Methode.....	7
2.2 Respondenten.....	10
2.3 Overzicht meetinstrumenten.....	13
2.4 Procedure.....	14
Hoofdstuk 3	15
<i>Beantwoording van deelvraag 1.....</i>	<i>15</i>
3.1 Cultuurverschillen	15
3.2 De betrokkenheid van ouders, bij de meiden die de SuperWoman meidenclub bezoeken, op dit moment.....	19
3.3 De betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub op dit moment	24
Hoofdstuk 4	28
<i>Beantwoording van deelvraag 2.....</i>	<i>28</i>
4.1 Opvoeden in de puberteit	28
4.2 De behoefte van ouders aan betrokkenheid bij de SuperWoman meidenclub ..	31
4.3 Concrete ideeën en de reacties van ouders	33
Hoofdstuk 5	37
<i>Beantwoording van deelvraag 3.....</i>	<i>37</i>
5.1 De behoeften van meiden aan betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub	37
5.2 Concrete ideeën en de reacties van meiden	37
5.3 De vijf SuperWoman thema`s.....	42
Hoofdstuk 6	44
<i>Beantwoording van deelvraag 4.....</i>	<i>44</i>

6.1	De visie en werkwijze van Youth for Christ met betrekking tot ouderbetrokkenheid	44
6.2	Het belang van ouderbetrokkenheid volgens Youth for Christ	45
6.3	Het belang van ouderbetrokkenheid volgens de literatuur	45
6.4	Behoeftte van de meidenwerkster aan betrokkenheid van ouders bij de club ..	47
Hoofdstuk 7		49
<i>Conclusie en discussie</i>		<i>49</i>
7.1	Conclusie	49
7.2	Interpretatie	51
7.3	Beperkingen onderzoek	52
Hoofdstuk 8		54
<i>Aanbevelingen</i>		<i>54</i>
Literatuurlijst		56

Samenvatting

De aanleiding voor dit onderzoek is ontstaan bij de afdeling 'PITIStraat' van Youth for Christ. De SuperWoman meidenclub is hier onderdeel van. Op dit moment heerst er onduidelijkheid over de betrokkenheid van ouders bij de meidenclub. In Utrecht worden er moeder-dochterdagen georganiseerd, dit lijkt een succes. Van de overige steden is echter niet duidelijk of er ouders betrokken zijn bij de meidenclub en of dit hier überhaupt wenselijk gevonden wordt. Dit maakte de afdeling 'Straat' van Youth for Christ nieuwsgierig.

Hoe is op dit moment de betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub? En wat is volgens verschillende actoren de gewenste betrokkenheid van ouders hierbij?

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag hebben wij gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Wij hebben daarbij de volgende onderzoeksmethoden ingezet: een literatuuronderzoek, het afnemen van interviews en het organiseren van een expertbijeenkomst.

Wij hebben interviews afgenomen met in totaal tweeëntwintig meiden, acht ouders, vijf meidenwerkers en één medewerker van de afdeling PITIStraat van Youth for Christ. Wij hebben ons met de interviews gericht op Marokkaanse, Antilliaanse en autochtone ouders en meiden uit de steden Utrecht, Rotterdam en Den Haag.

In ons document komt alle informatie samen en hebben wij verbanden kunnen leggen tussen de literatuur en de uitkomsten uit de interviews en de expertbijeenkomst.

Het betrekken van ouders bij de meidenclub past goed bij de werkwijze van Youth for Christ. De jongere wordt in zijn/haar context gezien en men werkt behoefte gericht. De meiden waarderen de betrokkenheid van ouders bij de meidenclub. Zij geven hierbij echter wel grenzen aan. De meiden hebben vooral behoefte aan betrokkenheid van hun moeder bij de meidenclub door middel van een moeder-dochterdag en/of een beautydag. Ouders lijken het prima te vinden meer betrokken te worden, maar hebben er ook niets op tegen als alles blijft zoals het is. Dit houdt in dat er nauwelijks initiatief vanuit de ouder komt. Verder geven zij aan vooral behoefte te hebben aan het ontvangen van informatie over de meidenclub door middel van een nieuwsbrief en/of informatieavond. De mate van betrokkenheid waar de meidenwerkers behoefte aan hebben verschilt per meidenwerker.

Wij bevelen het Youth for Christ aan het belang van ouderbetrokkenheid te beschrijven en op te nemen in de folder 'Een methodiekbeschrijving voor meidenwerk'. Daarnaast zou het helpend zijn meer duidelijkheid te verschaffen richting de meidenwerkers over de verwachtingen vanuit Youth for Christ met betrekking tot het hebben van oudercontact. Dit kan door hier meer woorden aan te geven in de functieomschrijving van de meidenwerker.

De rol van de meidenwerker blijkt van groot belang in de betrokkenheid van ouders bij de meidenclub. Als er geen initiatief vanuit de meidenwerker is zien wij ook nauwelijks betrokkenheid van ouders bij de meidenclub. Het is daarom belangrijk dat de meidenwerker weet hoe zij dit contact tot stand kan brengen en kan onderhouden. Hier moet echter wel tijd voor zijn. Een concreet stappenplan ter inspiratie zou hierbij kunnen helpen.

Het meer bewust maken van de ouders van het belang van hun betrokkenheid bij hun dochter zou daarnaast kunnen resulteren in meer initiatief vanuit de ouders richting de meidenclub.

Voorwoord

Voor het vierde jaar van onze studie Sociaal Pedagogisch Hulpverlening aan de Christelijke Hogeschool in Ede hebben we voor Youth for Christ ons praktijkgericht onderzoek tot uitvoering gebracht. Youth for Christ is een organisatie die zich richt op jongerenwerk. 'The Mall' een tak van de organisatie heeft een methodisch groepsprogramma voor een meidenclub opgezet. Deze meidenclub heet de SuperWoman en is erop gericht meiden te steunen, weerbaar te maken en hen te empoweren om hun talenten te ontwikkelen. Het onderwerp van ons onderzoek is de betrokkenheid van ouders bij de meidenclub.

Met z'n tweeën zijn we deze uitdaging aangegaan. Tirza heeft de verdiepingsminor 'pedagogiek' als achtergrond en heeft daarmee een goede bijdrage kunnen leveren met haar kennis en ervaringen. Met hart voor kinderen, jeugdigen en het gezin vindt ze het van groot belang dat kinderen goede zorg ontvangen. Deze gedrevenheid wordt gedeeld met Suset. Suset brengt haar praktijkervaring met jongerencoaching en kennis vanuit de verdiepingsminor 'samenlevingsopbouw' en verbredingsminor 'jeugdcultuur' mee. Ze heeft gewerkt met verschillende culturen, waaronder de straatcultuur. Hierdoor vormden we samen een perfect team om ons toe te spitsen op dit onderzoek.

Naar aanleiding van ons onderzoek willen we een aantal mensen bedanken. We willen onze opdrachtgever(s) bij Youth for Christ, en daarin specifiek Elize Lam, Jolanda van Roosendaal en Ietje Melis, bedanken. Zij vertrouwden erop dat we deze opdracht tot een goed einde konden brengen en hebben ons daarin ondersteund. Ook alle meidenwerkers willen we enorm bedanken voor de geweldige input en het helpen ons in contact te brengen met moeders en meiden die mee wilden werken. Dank jullie wel Eline, Sarah, Mounia, Marlinde, Debbie en Nadine en alle andere mensen die ons op weg geholpen hebben voor jullie vertrouwen.

Als laatste, maar zeker niet geringste, willen we Martine Noordegraaf, docente aan de Christelijke Hogeschool Ede en tevens onze coach bij het afstuderen, enorm bedanken voor haar stimuleren, advies, inzicht en kritische blik. Dank voor het vertrouwen in ons!

Hopelijk beleeft u aan het lezen van ons praktijkgericht onderzoek even veel plezier als dat wij gehad hebben.

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 De organisatie

De aanleiding voor dit onderzoek is ontstaan bij de afdeling 'PITIStraat' van Youth for Christ. Om u mee te nemen in ons onderzoek willen wij u hieronder in het kort meer informatie geven over de organisatie en de specifieke afdeling waarvoor dit onderzoek uitgevoerd is.

Youth for Christ

Youth for Christ is een organisatie die zich richt op jongeren van 10 tot 23 jaar. Zij bouwt aan relaties die groei mogelijk maken op sociaal, emotioneel, fysiek en geestelijk vlak ongeacht huidskleur, geloof of achtergrond. Zij doen dit door het organiseren van multimediatheater, lessen en jongerenwerk op scholen voor 40.000 leerlingen (YfC op school), creatieve programma's en trainingen voor 900 kerkelijke tienerclubs (YfC en de kerk) en jongerenwelzijnswerk op 30 plekken in Nederland (YfC op straat). Zij maken dit mogelijk met ruim 150 medewerkers en 4.000 vrijwilligers.

YfC hanteert de volgende drie uitgangspunten voor hun manier van werken:

- Behoeftegericht
- Relationeel
- Holistisch

YfC heeft de volgende doelstelling:

In de 62 Nederlandse plaatsen met meer dan 50.000 inwoners lokaal werk starten.

Uitgangspunten voor de medewerkers hierbij zijn:

- Een hart voor jongeren en een hart voor God
- Zijn waar jongeren zijn
- Samenwerking met lokale overheden, kerken, scholen en maatschappelijke organisaties

YfC op straat

Youth for Christ organiseert in meer dan dertig plaatsen lokaal jongerenwerk. Dit zijn afdelingen van YfC|Nederland, maar ook zelfstandige stichtingen. Vijftien van deze plaatsen werken met het jongerenwelzijnsconcept YfC|The Mall.

Youth for Christ heeft een lange traditie in lokaal jongerenwerk. In de jaren '60 en '70 bepaalden koffiebars en woongroepen het beeld van YfC. Tegenwoordig gebruiken ze andere vormen, zoals jongerenwerk op straat en jongerencentra.

De organisatie richt zich vooral op achterstandswijken in diverse steden.

SuperWoman

De methodiek 'SuperWoman' is ontwikkeld door team PITIStraat in opdracht van YfC|Nederland binnen het YfC|The Mall jongerenwelzijnswerk. Om meer te weten te komen over meiden en hoe zij het beste aangesproken kunnen worden is YfC het Methodiek Ontwikkeling Meidenwerk (MOM)project gestart. De methodiek en de programma's zijn tot stand gekomen in een aantal pilotgroepen in verschillende steden (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht) met meiden van verschillende culturele, religieuze en sociaaleconomische achtergronden (Roosendaal, J. van, 2009).

SuperWoman bestaat uit een preventief, methodisch groepsprogramma, een themaspel, deskundigheidsbevordering en coaching voor het werken met meiden van 12 tot 18 jaar binnen het welzijnswerk, ook buiten YfC.

Dit pedagogische programma is er op gericht meiden weerbaar te maken en hen te empoweren om hun talenten te ontwikkelen. Meiden leren om grenzen te stellen, voor zichzelf (en hun gezin) te zorgen, en hun talenten in te zetten in de maatschappij. Het programma is geschikt voor het jongerenwerk maar wordt ook gebruikt binnen het maatschappelijk werk, de jeugdzorg en het onderwijs.

Alleen al binnen The Mall zijn er op dit moment ruim 30 SuperWoman-meidengroepen. Ook zijn er een aantal projecten in ontwikkelingslanden die er mee werken zoals in Peru, Brazilië en Zuid-Afrika

1.2 *Het onderwerp*

‘Youth for Christ op straat’ heeft dus een methodische groepsprogramma voor een meidenclub opgezet, SuperWoman. In Utrecht lijkt het een succes te zijn moeders hierbij te betrekken door een moeder-dochterproject te organiseren. Het is aannemelijk te denken dat dit in andere steden ook zal werken. De vraag is of dit daadwerkelijk ook zo is. Van de overige steden is het op dit moment namelijk niet duidelijk of er ouders betrokken zijn bij de meidenclub en of dit hier überhaupt wenselijk gevonden wordt. Het betrekken van ouders bij de meidenclub past echter goed bij de werkwijze van de organisatie, omdat een holistische werkwijze uitgangspunt is. De jongere wordt in zijn/haar context gezien. Dit maakte de afdeling ‘Straat’ van Youth for Christ nieuwsgierig. *Hoe is op dit moment de betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub? En wat is volgens verschillende actoren de gewenste betrokkenheid van ouders hierbij?* Omdat hier op dit moment geen zicht op is, nam Elize Lam (teammanager Straat en projectleider SuperWoman bij Youth for Christ) contact op met Martine Noordegraaf (betrokken docente bij het lectoraat van de Christelijke Hogeschool Ede) om hier een onderzoek naar te starten. Met de conclusies en eventuele aanbevelingen die uit het onderzoek zullen komen zal Youth for Christ vervolgens verdere stappen kunnen ondernemen.

Via Martine Noordegraaf is ons deze onderzoeksvraag ter oren gekomen. Wij waren meteen enthousiast. De onderzoeksvraag sluit aan bij beide minoren (pedagogiek en samenlevingsopbouw) en bij onze persoonlijke interesses. Wij zijn daarom in contact gebracht met Elize Lam en hebben besloten dit avontuur aan te gaan.

1.3 *De probleemstelling*

Onduidelijkheid over de gewenste betrokkenheid door ouders bij hun dochter(s) die de SuperWoman meidenclub van Youth for Christ bezoeken. Daarbij is er gebrek aan kennis hoe meidenwerkers ouders hier structureel bij kunnen begeleiden.

Wat we te weten willen komen en hoe we dat aan zullen pakken

In ons onderzoek zullen we vooral de gewenste betrokkenheid van ouders bestuderen. We kijken daarbij naar de mening van de meidenwerkers, de ouders en de dochters. Dit doen wij door interviews met hen af te nemen. We hebben de pilotsteden Rotterdam, Den Haag en Utrecht daarvoor uitgekozen. In ons onderzoek richten wij ons op de Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse cultuur. De meiden die de meidenclub in een van de bovenstaande steden bezoeken hebben overwegend deze afkomst.

Onze verwachtingen met betrekking tot de uitkomst van het project

Op moment dat ons onderzoek afgerond is hebben wij literatuuronderzoek gedaan. We hebben alle meidenwerkers, een aantal meiden en een aantal ouders uit Rotterdam, Den Haag en Utrecht geïnterviewd. We hebben deze interviews uitgewerkt en gelabeld.

Ook hebben we een expertbijeenkomst met de meidenwerkers van de SuperWoman meidenclubs georganiseerd en geleid. Aan de hand van alle informatie die we verzameld hebben zijn er conclusies en aanbevelingen geschreven. Hierbij geven wij antwoord op de deelvragen om zo de hoofdvraag van ons onderzoek te kunnen beantwoorden.

Voor een compleet overzicht zie het onderzoeksdesign in bijlage 1.

1.4 *Relevantie*

Om te weten te komen of een moeder-dochterproject ook in andere steden zou werken is het relevant eerst te weten of hier überhaupt behoefte aan is. Zowel de organisatie als de verschillende meidenwerkers hebben aangegeven het goed te vinden wanneer er meer contact is met de ouders van de meiden. Als we kijken naar de uitgangspunten bij de werkwijze van Youth for Christ zien we dan ook dat zij de tiener in zijn context willen zien, de holistische werkwijze. De omgeving heeft invloed op het welzijn van de jongere. Om hem te kunnen helpen is het dan ook van belang zijn omgeving hierbij te betrekken. Het past dus bij de werkwijze van Youth for Christ om het contact met ouders te stimuleren. Om dit contact op te pakken is het goed te weten of de meiden en hun ouders hier ook behoefte aan hebben en zo ja in welke mate en in wat voor vorm. Dit is nodig om aan te blijven sluiten bij de behoeften van de meiden en hun ouders en de band die er met hen is te waarborgen. Door hier rekening mee te houden wordt aangesloten bij de volgende uitgangspunten van de werkwijze: 'behoeftegericht' en 'relatieel'.

Daarnaast is het relevant te weten of er verschillen en/of overeenkomsten zijn in de behoefte van de meiden en hun ouders. Wanneer de behoefte niet overeenkomt zal hier eerst mee aan de slag gegaan moeten worden alvorens iets te organiseren. Ook is het belangrijk te weten of er verschillen en of overeenkomsten zijn in de behoeften van de Nederlanders, Antillianen en Marokkanen. Dit omdat de populatie per meidenclub nogal kan verschillen. Wat in de ene cultuur gewaardeerd wordt kan in een andere cultuur onbelangrijk gevonden worden. Om te weten te komen hoe de meidenwerker het best aan kan sluiten bij haar meiden en haar ouders zullen we hier ook aandacht aan moeten besteden.

1.5 *De doelstelling van het project*

Wij willen er achter komen wat de behoefte is van verschillende actoren van de SuperWoman meidenclub met betrekking tot de betrokkenheid tussen ouders en dochter(s) in relatie met elkaar. Waarom zij dat wel of niet zouden willen en op welke manier daar behoefte aan is.

Onder actoren van SuperWoman verstaan we:

- Youth for Christ
- Meiden tussen de 12 en 16 jaar die de SuperWoman meidenclub bezoeken
- Ouders van meiden tussen de 12 en 16 jaar die de SuperWoman meidenclub bezoeken

Deze meiden en hun ouders zijn van Antilliaanse, Marokkaanse of autochtone afkomst.

Zowel de meidenwerkers als de meiden en hun ouders zijn betrokken bij een meidenclub in Rotterdam, Den Haag of Utrecht.

We doen dit onderzoek om Youth for Christ meer inzicht te geven in de huidige situatie en aanbevelingen te doen voor de toekomst.

1.6 De vraagstelling

Hoe zouden de verschillende Marokkaanse, Antilliaanse en autochtone actoren van de SuperWoman meidenclub van Youth for Christ de betrokkenheid tussen ouder(s) en dochter(s) prefereren?

Deelvragen

1. Hoe is op dit moment de betrokkenheid van ouders bij de meiden van de SuperWoman meidenclub?
2. In hoeverre is er bij ouders behoefte aan betrokkenheid bij de SuperWoman meidenclub ten aanzien van hun dochters?
3. In hoeverre is er behoefte vanuit de meiden die de SuperWoman meidenclub bezoeken, dat hun ouders betrokken raken bij hen als persoon met betrekking tot het volgen van de SuperWoman meidenclub?
4. In hoeverre is er behoefte vanuit Youth for Christ aan betrokkenheid van ouders?

Bij de deelvragen een, twee en drie hebben we ook gekeken naar de overeenkomsten en verschillen tussen de Marokkaanse, Antilliaanse en de autochtone cultuur en de overeenkomsten en verschillen in de behoeften van meidenwerkers, moeders en dochters aan betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub.

Hoofdstuk 2

Methode

2.1 Methode

Afstudeervariant

Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek waarin we op zoek gaan naar de emotie, motieven en achtergronden van mensen. Dit omdat deze manier van onderzoeken het beste aansluit bij de onderzoeksvraag vanuit Youth for Christ en omdat dit geadviseerd wordt door de Hogeschool. Wij vinden het zelf ook erg interessant om diepte-interviews te houden, om zodoende van daaruit verder te werken. De gesprekstechnieken bij deze manier van onderzoeken sluiten goed aan bij onze ontwikkeling tot een professioneel sociaal pedagogisch hulpverlener. De vaardigheden die nodig zijn voor een kwantitatief onderzoek zijn minder relevant voor onze ontwikkeling tot sociaal pedagogisch hulpverlener. Het onderzoek zal gedaan worden ten behoeve van onderzoeksresultaten en aanbevelingen die we voor de organisatie zullen schrijven. Hierin zullen we beschrijvend en explorerend te werk gaan. Het eindresultaat zal dus geen product of methodieontwikkeling inhouden.

Onderzoeksmethoden

Om ons onderzoek goed uit te voeren hebben wij gekozen voor de volgende onderzoeksmethoden:

- Literatuuronderzoek
- Interviews af (laten) nemen
- Expertbijeenkomst

Literatuuronderzoek

Om een onderzoek te starten is het goed bepaalde voorkennis te hebben. Om aan het einde van ons onderzoek goede conclusies te kunnen schrijven zullen we moeten weten wat we precies onderzoeken. Wij hebben er daarom voor gekozen te beginnen met een literatuuronderzoek.

Wij zijn begonnen met het zoeken van informatie over de organisatie. Dit was nodig om te weten te komen wat de visie en werkwijze van Youth for Christ is. Met deze kennis zullen wij aanbevelingen kunnen doen die goed aansluiten bij de organisatie. Vervolgens hebben we ingezoomd op de SuperWoman meidenclub. Dit was een goede voorbereiding om passende interviewvragen op te stellen en met de juiste voorkennis in gesprek te gaan met zowel meidenwerkers als de meiden en hun ouders.

Vervolgens hebben we gekeken naar de verschillende pilotsteden en de specifieke wijken waar wij onderzoek zullen doen. Wij zijn hierdoor meer te weten gekomen over de activiteiten van Youth for Christ in de desbetreffende wijken maar ook wat de overeenkomsten en verschillen zijn in de karakteristieke kenmerken van de bewoners van deze wijken (en dus van de bezoeksters van de meidenclub en hun gezinnen).

Daarna zijn we meer de diepte in gegaan. We hebben gekeken naar de specifieke culturen waar we onderzoek onder zullen houden. Wel te verstaan de Antilliaanse, Marokkaanse en de Nederlandse cultuur. Met cultuur bedoelen we alle sociaal overgedragen vormen van menselijk denken, voelen en handelen. Deze informatie hadden we nodig om goed voorbereid de dialoog aan te kunnen gaan. Tevens zullen we met deze informatie kijken waar we rekening mee moeten houden bij het uitwerken van de onderzoeksdata, om zo tot een goede analyse te kunnen komen en goed passende aanbevelingen te kunnen doen.

Tot slot zijn we op zoek gegaan naar informatie over de identiteitsontwikkeling van de puber en de verschillende opvoedingsstijlen. Deze informatie is belangrijk om meer te weten te komen over de ouderbetrokkenheid en kan ons helpen om zowel de tiener als de ouder beter te begrijpen.

Door het doen van literatuuronderzoek zijn we meer te weten gekomen over de overeenkomsten en verschillen tussen de Marokkaanse, Antilliaanse en autochtone cultuur. Dit helpt ons bij het beantwoorden van de eerste drie deelvragen. Bovendien zullen wij met de meidenwerkers, de meiden en hun ouders in gesprek moeten gaan om achter hun specifieke behoeften te komen en hierin de verschillen en overeenkomsten aan te kunnen tonen.

Interviews

Wij doen onderzoek naar de behoefte van Youth for Christ, de meidenwerkers van de SuperWoman meidenclub, de meiden en hun ouders met betrekking tot de ouderbetrokkenheid bij de meidenclub. Om te weten te komen wat ieders behoeften zijn, heeft het onze voorkeur om persoonlijk met hen in gesprek te gaan door middel van het afnemen van interviews. Wij hebben hiervoor gekozen zodat we gerichte vragen konden stellen om zoveel mogelijk antwoorden te krijgen die van belang zijn voor ons onderzoek. Hierdoor kunnen wij antwoord geven op de deelvragen om zo de hoofdvraag te beantwoorden en conclusies en aanbevelingen voor de organisatie te schrijven. Bovendien is de informatie die we direct van de bron zelf te horen krijgen het meest betrouwbaar en vinden wij het persoonlijk erg leuk om de dialoog aan te gaan met deze doelgroep.

In eerste instantie was de afspraak dat we in totaal zo'n dertig ouders en dochters zouden interviewen. Na enig overleg tussen onze afstudeerbegeleider en de meidenwerkers bleek dit echter niet haalbaar. Het contact tussen de meidenwerker en de meiden is gebaseerd op vertrouwen. De meidenwerkers waren bang dit vertrouwen te verliezen wanneer er 'vreemden' interviews zouden komen afnemen. Het in contact brengen met de ouders zagen de meeste meidenwerkers niet zitten. Zij hebben zelf nauwelijks contact met de ouders. We kregen wel groen licht maar zouden blij moeten zijn met zes tot negen interviews in totaal.

We besloten prioriteit te geven aan het afnemen van interviews onder ouders en maakten enquêtes voor de meiden om het hen makkelijker te maken als het afnemen van interviews in verband met tijd en eventuele taal/leesproblemen geen optie zou zijn. Onze voorkeur had het echter niet om enquêtes te gebruiken.

Om het vertrouwen te winnen van de meidenwerkers en meer te weten te komen over de meiden en hun ouders hebben we besloten eerst de desbetreffende meidenwerkers te bezoeken en hen te interviewen. We zouden het van hen af laten hangen in welke vorm wij onderzoek zouden doen onder de meiden en hun ouders. Toen we met hen in overleg waren, gaven wij onze voorkeur aan om zelf interviews af te nemen. Dit bleek een succes. We konden nu bij alle meidenclubs persoonlijk interviews met de meiden afnemen en bij twee meidenclubs mochten we ook de ouders persoonlijk interviewen. Omdat het contact met de ouders bij de andere meidenclubs nog zo fragiel is hebben we in overleg met deze meidenwerkers besloten dat zij de ouders een aantal vragen stellen en deze doorsturen naar ons.

Later in ons onderzoek hebben we besloten ook een interview af te nemen met Ietje Melis (PITstraat). Zij heeft ons meer kunnen vertellen over de visie en werkwijze van Youth for Christ met betrekking tot het wel/niet betrekken van ouders bij de SuperWoman meidenclub.

Het is van belang de behoeften te weten van alle betrokkenen. Wij hebben er daarom voor gekozen alle SuperWoman actoren te benaderen. Als het betrekken van ouders bijvoorbeeld bij de werkwijze

van Youth for Christ zou passen, maar de ouders en/of de meiden zouden hier geen animo voor hebben, zou dit niet werken. Andersom zou dit overigens ook niet werken. Hetgeen ook wel 'top down, bottom up' genoemd wordt.

Expertbijeenkomst

Wij zullen tussentijds de meidenwerkers op de hoogte brengen van de conclusies en mogelijke aanbevelingen. Dit vergroot de betrokkenheid van de meidenwerkers bij ons onderzoek.

Wij willen hen de ruimte geven tijdens de expertbijeenkomst om hun ervaringen te delen, te reageren op de conclusies en mee te denken over mogelijke aanbevelingen. De meidenwerkers staan met hun benen in het werkveld en kennen de meiden. Wij willen dan ook leren van hun ervaringen en adviezen en deze meenemen in ons onderzoek. Wij willen hen het gevoel geven dat ze invloed hebben op de uiteindelijke aanbevelingen voor de organisatie. Zij zullen namelijk de mogelijke acties die ondernomen kunnen worden door Youth for Christ naar aanleiding van ons onderzoek uit moeten voeren in de praktijk.

Door de meidenwerkers op hetzelfde moment bij elkaar te hebben, ontstaat de mogelijkheid dat ze met elkaar in gesprek kunnen gaan, ervaringen met betrekking tot ouderbetrokkenheid kunnen delen, van elkaars ervaringen kunnen leren en ideeën voor hun eigen meidenclub op kunnen doen.

Onderzoeksmethode per deelvraag

Hieronder is in een tabel per deelvraag weergegeven welke onderzoeksmethode gebruikt is om deze te beantwoorden:

Deelvraag	Onderzoeksmethode
1) Hoe is op dit moment de betrokkenheid van ouders bij de meiden die de SuperWoman meidenclub bezoeken?	- Literatuuronderzoek - Interviews met ouders - Interviews met meiden - Interviews met meidenwerkers
2) In hoeverre is er bij ouders behoefte aan betrokkenheid bij de SuperWoman meidenclub ten aanzien van hun dochters?	- Interviews met ouders - (Interviews met meiden) - (Interviews met meidenwerkers)
3) In hoeverre is er behoefte vanuit de meiden die de SuperWoman meidenclub volgen, dat hun ouders betrokken raken bij hen als persoon met betrekking tot het volgen van de SuperWoman meidenclub?	- Interviews met meiden - (Interviews met meidenwerkers) - (Interviews met ouders)
4) In hoeverre is er behoefte vanuit Youth for Christ aan betrokkenheid van ouders?	- Literatuuronderzoek - Interview met PITIStraat - Interviews met meidenwerkers - Expertbijeenkomst

2.2 Respondenten

Steden

In overleg met onze afstudeerbegeleider van Youth for Christ hebben wij voor de pilotsteden Rotterdam, Den Haag en Utrecht gekozen. Dit zijn drie grote steden. In deze steden draait de meidenclub al een aantal jaar, zodat de club vrij stabiel is. Onze afstudeerbegeleider heeft voor ons de wijken Millinx in Rotterdam, de Schilderswijk in Den Haag en de wijken Zuilen en Kanaleneiland in Utrecht uitgekozen. Zij heeft ons in contact gebracht met de desbetreffende meidenwerksters.

Nationaliteit

In ons onderzoek richten wij ons op de Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse cultuur. De meiden die de meidenclub in een van de bovenstaande steden bezoeken hebben overwegend deze afkomst. Deze drie nationaliteiten zijn daarom ook representatief voor de overige meidenclubs in Nederland.

Leeftijd

In ons onderzoek richten wij ons op meiden van twaalf tot zestien jaar. Wij doen dit omdat dit de grootste groep van de bezoekers vertegenwoordigd. Bovendien is er een te groot verschil in leeftijd om een betrouwbaar onderzoek neer te zetten als we kijken naar meiden van tien tot en met achttien jaar.

Selectie

Om een betrouwbaar onderzoek neer te zetten is het van belang voldoende interviews af te nemen. In het begin van ons onderzoek was het spannend of we wel een representatief aantal interviews af zouden kunnen nemen. We hebben er daarom, in overleg met de desbetreffende meidenwerkers, voor gekozen alle meiden en ouders die geïnterviewd wilden worden te interviewen. Dit resulteerde ook in een aantal interviews waarbij de respondent niet voldeed aan de gestelde criteria. Wanneer dit het geval was, hebben we wel een interview afgenomen maar de gegevens verder niet verwerkt. We bakenden hierdoor ons onderzoek af en hoefden geen respondenten teleur te stellen. Op het moment dat we een aantal meiden van de meidenclub niet ondervraagd hadden i.v.m. afkomst of leeftijd, hadden zij zich gepasseerd kunnen voelen, mede ook vanwege een klein presentje dat de geïnterviewden meekregen. Dit zou het vertrouwen en de groepsdynamiek niet ten goede zijn gekomen (Hermans, 2005, p. 9).

Respondenten interviews

Met betrekking tot de interviews hebben wij de volgende respondenten:

Aantal	Functie
1	PITlstraat
5	Meidenwerkers
22	Meiden
8	Ouders
-	
36	Totaal

Meidenwerkers

Naam	Stad	Wijk	Datum interview
Eline Hoogenboom	Utrecht	Kanaleneiland	17-02-2011
Sarah Zuidland	Utrecht	Zuilen	17-02-2011
Mounia Dollison	Den Haag	Schilderswijk	23-02-2011
Marlinde Klootwijk	Den Haag	Schilderswijk	24-02-2011
Debbie en Nadine	Rotterdam	Millinx	28-02-2011
-			
5	Totaal		

Meiden

Aantal	Stad	Wijk	Nationaliteit	Datum interview
5	Rotterdam	Millinx	Antilliaans	22-03-2011
3	Den Haag	Schilderswijk	Antilliaans	17-03-2011
1	Den Haag	Schilderswijk	Antilliaans	22-03-2011
3	Utrecht	Kanaleneiland	Marokkaans	25-02-2011
3	Utrecht	Kanaleneiland	Marokkaans	11-03-2011
7	Utrecht	Zuilen	Marokkaans	25-03-2011
-				
22	Totaal			

Ouders

Aantal	Stad	Wijk	Nationaliteit	Geslacht	Datum interview
2	Utrecht	Kanaleneiland	Marokkaans	V	11-03-2011
1	Utrecht	Kanaleneiland	Nederlands	M	11-03-2011
1	Den Haag	Schilderswijk	Antilliaans	V	22-03-2011
2	Den Haag	Schilderswijk	Antilliaans	V	11-04-2011
2	Utrecht	Zuilen	Marokkaans	V	27-04-2011
-					
8	Totaal				

Het zijn overwegend moeders die respons hebben gegeven. We zien dat de moeders vaak het meest betrokken zijn bij de meiden. Dit horen we ook terug in de interviews met de meidenwerkers, meiden en de ouders zelf.

Expertbijeenkomst

Met betrekking tot de expertbijeenkomst hebben we de volgende respondenten:

Genodigd	Gekomen
Afstudeerbegeleider	1
Afstudeerdocent	1
Methodiekontwikkelaar Super Woman	1
Meidenwerker Utrecht Kanaleneiland	1
Meidenwerker Utrecht Zuilen	1

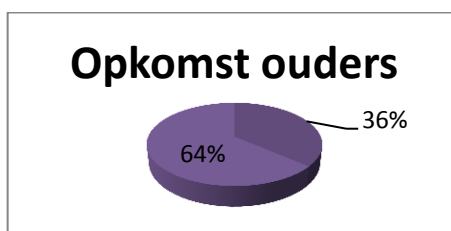
Genodigd	Gekomen
Meidenwerker Den Haag Schilderswijk	1
Meidenwerker Rotterdam Millinx (2x)	0
Vrijwilligers en stagiaires (onbekend aantal)	2
Alle teamleiders van YfC Nederland	0
	--
	8

Aantal

Het aantal respondenten is representatief om goede conclusies te kunnen trekken voor ons onderzoek. Onder de meiden is het aantal respondenten en de gemiddelde grootte van de meidenclubs aan elkaar gelijk. Dit komt omdat we op de middag/avond dat er meidenclub was, langs zijn gegaan en alle aanwezigen hebben gevraagd. Iedereen wilde meewerken.

Het aantal ouders dat we niet hebben kunnen interviewen is niet precies vast te stellen aangezien het aantal bezoekers per avond nogal kan verschillen, bovendien komt het voor dat er meerdere kinderen uit een gezin de meidenclub bezoeken.

We hebben in totaal acht ouders kunnen interviewen. Dit is zesendertig procent van het aantal ouders dat we hadden kunnen interviewen, als we uitgaan van één ouder per dochter. Er zijn namelijk tweeëntwintig meiden geïnterviewd.

Betrouwbaarheid

De omstandigheden waarin de interviews afgenomen zijn waren elke keer in grote lijnen hetzelfde. De resultaten uit ons onderzoek zijn dan ook betrouwbaar. Alle interviews vonden plaats op de meidenclub. Met uitzondering van enkele ouders in Utrecht Kanaleneiland die thuis zijn bezocht. Alle meiden hebben dezelfde interviewvragen gehad. Zoals ook bij de meidenwerkers en bij de ouders. Bij de ouders zijn er echter wel een aantal die minder vragen hebben beantwoord dan anderen. Dit heeft te maken met een taalbarrière of tijdgebrek. Ook de manier van interviewen vond vrijwel elke keer op dezelfde manier plaats. Er werd per keer één respondent bevraagd in een aparte ruimte. Het geluid werd opgenomen, een enkele keer werd er meegeschreven.

Validiteit

De resultaten uit ons onderzoek zijn niet generaliseerbaar naar andere meidenclubs in Nederland. Ons onderzoek is dan ook intern valide. Wij hebben gezien dat de meidenclubs een behoorlijk eigen karakter hebben. Hierdoor is elke meidenclub uniek. Dit heeft te maken met de specifieke behoeften van de meiden die de club bezoeken en de meidenwerker die hier gehoor aan geeft. Qua culturele achtergrond van de meiden zagen we ook dat het behoorlijk homogene groepen zijn. Hierdoor hebben wij ons alleen kunnen richten op de Antilliaanse en Marokkaanse meiden en hun ouders. Er zouden meer meidenclubs onderzocht moeten worden om dit onderzoek extern valide te kunnen maken.

2.3 Overzicht meetinstrumenten

Beschrijving vragenlijst

Voor het onderzoek gebruiken we compleet-semi gestructureerde interviews. Dit houdt in dat de vragen vanuit een openformulering gesteld worden en de volgorde van de vragen vastligt. Deze vorm kan gezien worden als het afnemen van een aantal korte ongestructureerde interviews achter elkaar. We hebben hiervoor gekozen om het gesprek aan te gaan met de respondenten zonder het doel uit het oog te verliezen. Er is ruimte om door te vragen waardoor het gesprek een wat meer ontspannen sfeer met zich meebrengt. Bovendien kan je hierdoor om meer duidelijkheid vragen en wat langer stilstaan bij de belangrijke vragen. Dit leek ons erg geschikt voor onze doelgroep.

Bij het maken van de vragen hebben we de deelvragen van ons onderzoek als uitgangspunt genomen. Door dit te doen hebben we het beantwoorden van de deelvragen en de hoofdvraag vergemakkelijkt.

Bij het maken van de interviewvragen voor de meiden en hun ouders hebben we ons taalgebruik aan moeten passen aan het niveau van de respondent. We hebben moeten nadenken over onze woordkeuze. Vanwege de doelgroep hebben wij er voor gekozen de interviews in erg simpel taalgebruik op te stellen en woorden te kiezen die aansluiten bij hun beleavingswereld. Dit omdat veel meiden maar vooral hun ouders een kleine Nederlandse woordenschat hebben. Bij een aantal ouders merkten we dat zelfs dit niet toereikend was voor een goede communicatie. Ondanks de aanpassingen in ons woordgebruik werden we niet altijd goed begrepen. Soms was er iemand bij die kon vertalen en een andere keer probeerden we ons te verduidelijken door de vraag te herformuleren.

Aan het begin van onze interviews hebben we de respondenten een aantal algemene vragen gesteld. Hierdoor hebben we interesse in hen getoond. We hebben hiervoor gekozen om hen op hun gemak te stellen bij het beantwoorden van de vragen.

Waar kunt u wat vinden?

Bijlage	Onderwerp
1	Onderzoeksdesign
2	Pilotsteden
3	Kernlabels, sublabels en fragmenten
4	Opzet expertbijeenkomst
5	Functieomschrijving meidenwerker

Handout interviews Pagina	Onderwerp
2	Diverse interview formats
10	Verkennd expert interviews
27	Interviews meiden
107	Interviews ouders
123	Interview Youth for Christ

2.4 Procedure

Hieronder alle stappen zoals wij deze doorlopen hebben om ons onderzoek te realiseren:

- Planning maken
- Inleiding schrijven
- Literatuuronderzoek doen
- Interviews opstellen
- Interviews plannen
- Interviews afnemen
- Interviews uitschrijven
- Kernlabels en sublabels maken
- Interviews fragmenteren
- Methode beschrijven
- Tussenevaluatie
- Deelvragen beantwoorden naar aanleiding van de verworven informatie
- Expertbijeenkomst organiseren
- Expertbijeenkomst voorbereiden
- Expertbijeenkomst leiden
- Product beschrijven
- Conclusie schrijven
- Bijlagen toevoegen
- Samenvatting schrijven
- Voorwoord schrijven
- Lay out verzorgen

Hoofdstuk 3

Beantwoording van deelvraag 1

De betrokkenheid van ouders bij de meiden die de SuperWoman meidenclub bezoeken op dit moment

Inleiding

In ons onderzoek richten wij ons op de behoefte aan ouderbetrokkenheid. Voordat we weten wat de behoeften van de verschillende actoren zijn, is het voor ons van belang te weten hoe de betrokkenheid van ouders bij de meiden op dit moment is. In dit hoofdstuk zullen wij dan ook antwoord geven op deze vraag. Bij de uitwerking hiervan zullen wij de ouderbetrokkenheid van Marokkaanse en Antilliaanse ouders apart behandelen. Wij maken hierbij gebruik van de literatuur en de interviews met de meidenwerkers, ouders en meiden.

3.1 Cultuurverschillen

Allereerst zullen wij inzoomen op de Marokkaanse en Antilliaanse cultuur en de verschillen daarin met betrekking tot de Nederlandse cultuur. Wij maken daarbij gebruik van de literatuur. Wij zullen hierdoor in de volgende paragrafen verbanden kunnen leggen tussen de uitkomsten uit de interviews en de literatuur. Bovendien zullen wij de antwoorden van onze respondenten beter kunnen begrijpen, omdat wij ze in de juiste context kunnen plaatsen.

Als we naar Nederland kijken zien we dat zij gekenmerkt wordt door een multiculturele samenleving waarin een gevarieerde samenstelling van allochtone en autochtone inwoners te vinden is. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is de officiële definitie van 'allochtoon'; een persoon die in Nederland woonachtig is en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren'. In de praktijk wordt echter meestal onderscheid gemaakt tussen 'westerse' en 'niet-westerse' allochtonen, waarbij de nadruk ligt op het feit of iemand is opgegroeid in een cultuur met andere normen en waarden dan de Nederlandse (Eldering, 2002). Marokko en de Nederlandse Antillen hebben gemeen dat ze beide als 'niet westerse cultuur' te beschouwen zijn. Het overgrote deel van de meiden die de meidenclubs bezoeken waar wij interviews afgenomen hebben zijn dus 'niet-westers'.

G. Hofstede (2002) schrijft over culturele diversiteit in Nederland: *"Er is culturele diversiteit in Nederland omdat een deel van de bevolking elders geboren en opgegroeid is, of ouders heeft voor wie dat geldt. Daardoor dragen de betrokkenen in hun denken, voelen en handelen althans gedeeltelijk een culturele erfenis mee die verschilt van datgene waaraan Nederlanders gewend waren: ze zijn, met een zeer Nederlandse term 'andersdenkenden'."* Onderzoek naar culturele verschillen vertelt ons dat we als Nederlanders 'andersdenkende' zijn, hier zullen we bij het uitwerken van de deelvragen en bij het schrijven van de analyse rekening mee moeten houden. Het is van groot belang dat we begrijpen dat de verschillende culturen van landen die in Nederland wonen vooral verankerd zijn in diepgewortelde waarden, dat betekent dat de één abnormaal vindt wat de ander als normaal beschouwt en goed wat de ander slecht vindt. Bij het beantwoorden van deelvraag 1 zullen we onderzoeken of deze verschillen in culturen invloed hebben op de betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub.

Om inzicht te krijgen in de verschillende culturen moeten wij ons eerst bewust zijn van onze eigen cultuur. Dat komt goed naar voren wanneer we in contact komen met 'de ander'. We beseffen dat als men opgroeit binnen een cultuur met de daarbij behorende waarden en normen, dat het dan niet mogelijk is om een andere cultuur zuiver objectief te beoordelen. Dit besef heeft voor ons

bijgedragen om met een open en respectvolle houding het gesprek met de verschillende culturen aan te gaan.

Fijnmazige en Grofmazige structuren

In de individualistische cultuur en de collectivistische cultuur staat de tegenstelling tussen individu en groep centraal. Pinto (2004) maakt, als hij de Marokkaanse cultuur vergelijkt met de Nederlandse cultuur, een onderscheid tussen F (fijnmazige)- en een G (grofmazige)- structuren. Hij benoemt dat er dieperliggende oorzaken zijn van verschillen tussen mensen en culturen welke in de onderliggende structuur van regels en codes geleefd wordt bij diverse (sub)culturen. Uitersten binnen deze culturen onderscheiden zich in verschillende structuren, welke ook wel als de F- en G-structuren aangeduid worden. Omdat de G- en F- culturele verschillen van reële toepassing zijn in de contacten die we zullen aangaan zullen we deze kort toelichten.

Culturen met een G-cultuur komen vooral in de moderne westerse wereld voor. Mensen zien zichzelf meer als individuen met grote persoonlijke vrijheden die gepaard gaan met grote persoonlijke verantwoordelijkheden. Deelnemen aan de maatschappij gebeurt op basis van persoonlijke beslissingen en persoonlijke verantwoordelijkheid. In de G-cultuur kunnen veel meer verschillende gedragingen als goed of normaal doorgaan en heeft het individu dus meer keuzemogelijkheden. Dit maakt het soms ook moeilijk om keuzes te maken aangezien het niet duidelijk is wat het beste is. Daarom wordt er gedurende de opvoeding in dit type cultuur innerlijke remmingen aangebracht. Het geweten is hierdoor intern gevormd en schuldgevoelens komen dan ook naar voren als men niet volgens de juiste normen heeft gehandeld.

De F-cultuur wordt omschreven als een traditionele niet westerse cultuur. Mensen beschouwen zich als lid van een groep. Niet het individu maar de groep waartoe men behoort, vormt de basis van waaruit men aan de samenleving deelneemt. Het individu in een F-cultuur deelt zijn verantwoordelijkheden dan ook meer met de andere leden van de groep. In de F-cultuur wordt een extern geweten gevormd. Er wordt een veel duidelijker onderscheid gemaakt tussen goed en slecht en ja en nee dan in de westerse cultuur. De groep staat centraal en niet het individu. Deze groep oefent grote invloed uit op het gedrag. Vooral in het contact met de Marokkaanse moeders en meiden zien we terug dat het gezin een belangrijke plaats inneemt in het bespreken van bijvoorbeeld problemen. Wat binnen de groep (in dit geval het gezin) besproken wordt komt niet naar buiten.

Een belangrijke nood bij de onderscheiding van de structuren is dat de culturen nooit óf G óf F, maar altijd tussen die twee uitersten zitten.

Dr. David Pinto komt oorspronkelijk uit Marokko en is geïntegreerd in Nederland. De G-cultuur is volgens Pinto van toepassing op Nederland en de F-cultuur op Marokko. In welke structuur de Nederlandse Antillen valt is niet duidelijk omschreven, maar we kunnen zeggen dat we die het meest herkennen in de F-cultuur, vanwege de niet westerse cultuur en het halen van de identiteit uit het feit hoe men leeft naar de normen en waarden van de groep. De scheiding van seksen is daar ook van belang, hoewel dit minder sterk is dan bij de Marokkaanse cultuur.

Bij de Marokkaanse cultuur zien we dat de Fijnmazige cultuur van grotere toepassing is dan bij de Antilliaanse cultuur. Dat zien we bijvoorbeeld in de samenhang van de families. De Antilliaanse cultuur heeft ook belangrijke sociaal netwerken buiten de eigen families. Dit wordt bevestigd door de meidenwerkers die met Antilliaanse meiden werken. Er komen veel 'kennissen' over de vloer bij de meiden en de sociale controle is groot.

Hofstede en Hofstede (2005) onderscheiden 74 landen op een aantal dimensies. Helaas zijn er geen scores over de Nederlandse Antillen bekend. Wel zijn er door Hofstede scores van Nederland en Marokko bekend, deze zijn op een viertal dimensies weergegeven in een tabel. De score loopt steeds van 1 tot 100.

Tabel 1. Scores op dimensies van nationale culturen (Hofstede & Hofstede, 2005)

Dimensie	Land	Score
Machtsafstand (klein-groot)	Nederland	38
	Marokko	70
Collectivisme-Individualisme	Nederland	80
	Marokko	46
Vrouwelijk-Mannelijk	Nederland	14
	Marokko	53
Onzekerheidsvermijding (zwak-sterk)	Nederland	53
	Marokko	68

Helaas hebben we geen cijfers van de Antilliaanse cultuur in vergelijking met de vier dimensies. Wel zullen we een meer uitgebreide analyse op dezelfde vier dimensies van de drie te onderzoeken culturen geven.

- Machtsafstand

De machtsafstand geeft de afhankelijkheidsrelaties weer in een cultuur. Bijvoorbeeld op het werk, maar ook in een gezinssituatie.

Tabel 2. Grote machtsafstand vs. kleine machtsafstand

Culturen met een grote machtsafstand	Culturen met een kleine machtsafstand
Kinderen behandelen ouders met respect	Kinderen en ouders behandelen elkaar als gelijk
Kwaliteit van onderwijs hangt af van de kwaliteit van de docenten	Kwaliteit van het onderwijs hangt af van tweerichtingscommunicatie en van de kwaliteit van de leerlingen
Kinderen dienen hun ouders te gehoorzamen	Ouders behandelen kinderen als gelijk
Kinderen vormen een bron van zekerheid voor de oude dag van hun ouders	Kinderen spelen geen rol bij de ouderdomsvoorzieningen van hun ouders
Docenten verwachten initiatief van de leerlingen.	Op school neemt de docent alle initiatieven

Tabel 1 laat zien dat de machtsafstand in Nederland relatief klein en in Marokko relatief groot is. Volgens Hofstede (1991) impliceert dit onder andere dat Marokkanen meer respect hebben voor hun ouders dan Nederlanders en dat Marokkanen hun kinderen meer autoritair opvoeden dan wij als Nederlanders.

In Nederland is er sprake van een kleine machtsafstand. Op Curaçao heerst echter een cultuur met een grotere machtsafstand. In de Marokkaanse en Antilliaanse cultuur is status erg belangrijk, dat zien we in de opvoeding ook terug.

Meijer (2006) schrijft daarover in haar afstudeerverslag:

‘Op Curaçao is een duidelijk verschil te zien in de omgang met de machtsverhouding tussen ouders en hun kinderen. In Nederland wordt eigen initiatief bij kinderen erg gestimuleerd. De kinderen leren hoe belangrijk het is om je eigen keuzes te maken en hoe je deze moet maken. Op Curaçao is het tegenovergestelde aan de orde. Kinderen worden geacht te luisteren en orders van hun ouders op te volgen. De mening van de kinderen wordt niet gepeild.’

- Collectivisme-Individualisme

In een collectivistische samenleving leven mensen samen in een hechte groep van familie. Individualisme staat voor een samenleving waarin de onderlinge banden tussen individuen los zijn: er wordt van iedereen hoofdzakelijk verwacht te zorgen voor zichzelf en voor zijn of haar naaste familie. Collectivisme staat voor een samenleving waarin mensen vanaf hun geboorte opgenomen zijn in hechte groepen, die hun levenslang bescherming bieden in ruil voor onvoorwaardelijke loyaliteit. Deze dimensie bepaalt of mensen bij voorkeur alleen optreden of samen (Hofstede 1991).

De cijfers collectivisme versus individualisme laten in tabel 1 zien dat Nederland duidelijk individualistisch scoort, terwijl Marokko als een van de hoogste scoort (binnen de 74 landen). Marokko kenmerkt zich dus vooral in de zeer grote machtsafstand en is daarmee duidelijk een collectivistisch land. Dit verschil van Nederland met Marokko komt grotendeels overeen met de door Pinto genoemde verschillen tussen een G- en F-cultuur.

In vergelijking met de culturen van de Nederlandse Antillen en Nederland zien we dat Nederland ook duidelijk meer individualistisch is. Alleen al als we kijken naar de gastvrijheid waarmee de Antilliaanse ouders elkaar bezoeken in de wijken waar wij onderzoek gedaan hebben, zien we grote verschillen.

Twee Antilliaanse studenten van de Hogeschool in Den Haag schrijven in hun scriptie over risico's van depressie, als studenten uit de Nederlandse Antillen hun studie in Nederland zullen volgen.

Burnet en Atmowiriono (2006) schrijven daarover het volgende:

‘De Nederlandse cultuur is in vergelijking met de Nederlandse Antillen individualistischer. De studenten komen van een eiland waar de sociale controle, bescherming en afhankelijkheid van de familie veel groter is dan in Nederland. Problemen op de Nederlandse Antillen en Aruba worden veelal in huiselijke kringen opgelost, zonder tussenkomst van formele instanties. In Nederland daarentegen zijn er voor alle problemen een bureau of instelling. Op de Nederlandse Antillen en Aruba is het sociale aspect belangrijk. Er komen veel mensen over de vloer, onder andere vanwege de korte afstanden. Over het algemeen zijn de huishoudens ook groter dan in Nederland.’

- Masculiniteit tegenover femininiteit

Masculiniteit staat voor een samenleving waarin de sociale rollen van de seksen duidelijk gescheiden zijn *‘mannen worden geacht assertief en hard te zijn en gericht op materieel succes; vrouwen horen bescheiden en teder te zijn en vooral gericht op de kwaliteit van het bestaan’*.

Femininiteit staat voor een samenleving waarin sociale sekse-rollen elkaar juist overlappen: *‘zowel mannen als vrouwen worden geacht bescheiden en teder te zijn en gericht op de kwaliteit van het bestaan’*. Op deze manier zijn er verschillen te onderscheiden tussen verschillende culturen. Nederland is bijvoorbeeld een zacht (feminien) land, waar de zwakken ondersteund worden.

Marokko is het tegenovergestelde qua cultuur. In Marokko echter spelen de machtsverhoudingen een grote rol, dit land wordt dus als ‘masculien’ gezien. Zoals ook in het beantwoorden van de eerste deelvraag zal blijken zien we dit ook terug in de antwoorden van de Marokkaanse ouders en dochters.

- Onzekerheidsvermijding

De mate van onzekerheidsvermijding zegt wat over een cultuur waarin de leden zich bedreigd voelen door onzekere of onbekende situaties. Als we kijken naar sterke onzekerheidsvermijdende culturen zien we dat deze vaak star en intolerant zijn. Zij zijn van mening dat alles wat anders is, ook gevaarlijk is. Dat zien we bijvoorbeeld in de Marokkaanse cultuur terug. In de Antilliaanse cultuur is dit minder herkenbaar. In Nederland hebben we juist een samenleving die nieuwsgierig is en iets vaker interessant vindt om te onderzoeken dan dat we dat gevaarlijk vinden.

3.2 De betrokkenheid van ouders, bij de meiden die de SuperWoman meidenclub bezoeken, op dit moment

Marokkaanse ouders

Om antwoord te geven op deze vraag zullen wij kijken naar alle interviews die afgenomen zijn met betrekking tot de ouderbetrokkenheid van Marokkaanse ouders. Het betreft alle interviews die afgenomen zijn in Utrecht Zuilen en in Utrecht Kanaleneiland, op een interview met een Nederlandse vader na. We hebben twee meidenwerkers die voornamelijk met Marokkaanse meiden werken geïnterviewd, waarvan een uit Utrecht Kanaleneiland en een uit Utrecht Zuilen. In totaal zijn er vier Marokkaanse ouders geïnterviewd, waarvan twee uit Utrecht Kanaleneiland en twee uit Utrecht Zuilen. In totaal zijn er dertien Marokkaanse meiden geïnterviewd, waarvan zes uit Utrecht Kanaleneiland en zeven uit Utrecht Zuilen.

Het is lastig te controleren hoe de betrokkenheid van ouders bij de dochters daadwerkelijk is. Wij hebben hier als onderzoekers te weinig zicht op om hier betrouwbare conclusies over te trekken. Wij gaan in ons onderzoek vooral af op de antwoorden die wij van de meiden, de meidenwerkers en de ouders hebben gekregen. Op deze manier brengen wij voorzichtig de betrokkenheid van de ouders bij de meiden en de relatie tussen ouders en dochter in beeld.

De meidenwerker in Utrecht Kanaleneiland vertelt ons dat er vaak geen betrokkenheid van ouders bij hun dochter is. Er is niet veel communicatie tussen moeder en dochter (MWUK2, 2.10, 17-02-2011). Volgens haar komt dit omdat de meeste Marokkaanse ouders veel kinderen hebben (MWUK2, 2.11, 17-02-2011). De meidenwerker in Utrecht Zuilen vertelde ons het volgende:

“Een moeder met 8 kinderen vertelde me: ‘Ik ben blij als ze even weg is. Even tijd voor mezelf’”
(MWUZ1, 1.7, 17-02-2011).

Als we naar de wijk Oud-Zuilen in Utrecht kijken zien we dan ook dat het aantal gezinnen met kinderen en het aantal kinderen per gezin aanzienlijk hoog ligt. Voor meer informatie zie bijlage 2.

Sommige ouders in Utrecht Zuilen komen hun dochter naar de meidenclub brengen. In Utrecht Kanaleneiland is een meisje dat nergens alleen naar toe mag, de anderen komen wel zelf. Omdat de meisjes dezelfde leeftijd hebben kunnen wij geen duidelijke reden voor dit verschil aanwijzen.

Het grootste deel van de meiden vindt de betrokkenheid van hun ouders op dit moment ‘normaal’. Alle Marokkaanse ouders weten dat hun dochter naar de meidenclub komt. Op de vraag of ouders naar de meidenclub vragen wordt verschillend gereageerd. Over het algemeen vragen ouders soms tot regelmatig naar de meidenclub. Slechts één ouder vraagt hier nooit naar. De ouders vragen vooral naar wat hun dochter op de club gedaan heeft. Ze vragen minder naar het gespreksonderwerp. De meiden maken weleens iets op de meidenclub wat ze mee naar huis nemen. Dit is soms de aanleiding voor ouders om te praten over de meidenclub (MWUZ1, 1.34, 17-02-2011).

Sommige meiden en ouders geven aan dat de dochter zelf over de meidenclub begint te praten als ze thuiskomt. In andere gezinnen wordt er minder gepraat.

*“We zijn meer bezig dan dat we praten”
(MUZ17, 17.5, 25-03-2011)*

Op de vraag wat de dochter vindt van de ouderbetrokkenheid reageren de meeste meiden positief. Een enkeling ervaart dit soms als vervelend, bijvoorbeeld omdat ze niet lekker in haar vel zit. De meiden vinden het overwegend leuk wanneer hun ouders naar de meidenclub vragen. Een enkeling voegt daaraan toe dat het goed is. Ook vanuit de literatuur zien we dat tieners behoefte hebben aan betrokkenheid van hun ouders. Juist in de puberteit. In hoofdstuk 4.1, kunt u hier meer over lezen.

Alle meiden reageren positief op de vraag hoe zij de relatie met hun ouders zouden omschrijven. Acht van de tien meiden die deze vraag hebben beantwoord, vinden de relatie met hun ouders goed. We hadden hierbij echter wel het gevoel dat dit meer een sociaal gewenst antwoord was, dan dat ze hier echt open over waren. Dit zou inderdaad goed kunnen wanneer we kijken naar de Marokkaanse cultuur waarbij collectivisme hoog in het vaandel staat. Vanaf de geboorte worden de meiden opgenomen in een hechte groep van familie, dit gaat vaak verder dan alleen het eigen gezin. De groep biedt hen levenslang bescherming in ruil voor onvoorwaardelijke loyaliteit (Hofstede 1991). Ze zijn dan ook erg loyaal naar hun ouders en zullen niet negatief over hun ouders spreken bij het beantwoorden van onze vragen. Bovendien zijn ze zo hecht met elkaar, dat wat zich binnen het gezin afspeelt meestal niet naar buiten komt (MWUK2, 2.12, 17-02-2011). Zoals ook blijkt uit de reactie van een Marokkaanse moeder op de vraag of ze over moeder-dochter relaties zou willen praten op de meidenclub:

*“Nee, dat ga ik niet vertellen. Die dingen zijn voor thuis ja, voor ik en de kinderen”
(OUK8, 8.19 en 20, 22-03-2011).*

Wij denken dat de autoritaire opvoedingsstijl (Delfos, 2007) het dichtst in de buurt komt bij de meest gehanteerde opvoedingsstijl in de Marokkaanse cultuur. Er worden strakke regels gehanteerd en de controle daarop is sterk aanwezig. Bovendien is er een grote machtsafstand. Beslissingen worden door de ouders (meestal door de vader) genomen, zonder overleg met de kinderen. Afwijken van de geboden en verboden van ouders wordt ervaren als gebrek aan respect (Pels, 1998). Een Marokkaans meisje zegt het volgende over de regels die zij thuis hebben:

*We hebben wel regels enzo dus het gaat goed thuis
(MUZ10, 10.9, 25-03-2011)*

Bij een autoritaire opvoedingsstijl dreigt het gevaar dat ouders te weinig oog hebben voor wat het kind nodig heeft. Deze opvoedingsstijl is vooral gelegen in de vorm van machtsuitoefening. In tegenstelling tot de autoritaire opvoedingsstijl zien we echter wel dat de ouders liefde en genegenheid aan hun kinderen geven. Hierdoor kunnen wij zeggen dat we ook elementen van de autoritatieve opvoedingsstijl terugzien in de Marokkaanse cultuur.

Antilliaanse ouders

Om antwoord te geven op deze vraag zullen wij kijken naar alle interviews die afgenomen zijn met betrekking tot de betrokkenheid van Antilliaanse ouders. Het betreft alle interviews die afgenomen zijn in Den Haag en Rotterdam. We hebben drie interviews afgenomen met in totaal vier meidenwerkers die voornamelijk met Antilliaanse meiden werken. Hiervan komen er twee uit Den Haag en twee uit Rotterdam. In totaal zijn er drie Antilliaanse ouders geïnterviewd. Deze ouders komen uit Den Haag. In totaal zijn er negen Antilliaanse meiden geïnterviewd, waarvan vier uit Den Haag en vijf uit Rotterdam.

De meidenwerkers in Den Haag geven aan geen duidelijk zicht te hebben op de betrokkenheid van ouders bij hun kinderen. Wat zij hiervan zien is dat de meiden op de meidenclub het nauwelijks over hun moeder hebben (MWDH3, 3.21, 24-02-2011). De meidenwerker (stagiaire) in Den Haag zegt:

“Ik heb niet het idee dat de moeders überhaupt betrokken zijn bij hun dochters...”
(MWDH3, 3.22, 24-02-2011)

Als wij kijken naar de Antilliaanse moeders lijken deze qua opvoedingsstijl over het algemeen het meest in de buurt te komen bij zowel een ‘laissez-faire’/ verwaarlozende opvoedingsstijl als bij de permissieve/toegeeflijke opvoedingsstijl (Delfos, 2007). Dat zou er op wijzen dat er weinig regels worden gesteld en er weinig controle is. Dit hebben we echter niet uitgebreid onderzocht. Wel horen wij vooral het aspect ‘weinig controle’ terug in de interviews met zowel de meiden als de meidenwerkers. Zowel een laissez-faire als een permissieve opvoedingsstijl hebben verwaarlozende elementen in de opvoeding en het kind wordt aan zijn lot overgelaten. Er wordt weinig rekening gehouden met de behoeften van het kind en er zijn weinig regels. Als we vanuit onze Nederlandse bril naar deze moeder-dochter relaties kijken schort er hier nogal wat aan, omdat de dochters aan hun lot overgelaten lijken te worden. In Nederland wordt het belangrijk gevonden dat je weet waar je dochter is en wat ze doet. In eerste instantie snappen wij daarom niet waarom de Antilliaanse ouder dit niet belangrijk lijkt te vinden. Wij zijn de ‘andersdenkenden’ (G. Hofstede, 2002). Het is voor ons de kunst te ontdekken waar deze verschillen vandaan komen en wat voor de Antilliaanse moeders belangrijke normen en waarden zijn. Als we luisteren naar de meidenwerkers horen we dat veel Antilliaanse ouders zelf veel problemen hebben en hierdoor zelf niet het goede voorbeeld kunnen geven aan hun dochter. Door hun eigen problemen zijn ze niet gericht op de relatie (MWDH3, 3.23, 24, 25 en 26 24-02-2011). Als we kijken naar de wijken waar deze ouders wonen zien we bovendien dat het inkomen hier grotendeels beneden modaal ligt (bijlage 2). Ook de meidenwerkers in Rotterdam herkennen de problemen van de Antilliaanse ouders. Ter Horst zegt hierover dat de opvoeder in de eerste plaats zijn verantwoordelijkheid moet beseffen en moet proberen de zorgen van zich af te zetten als hij met de kinderen bezig is. Ouders die het probleem liefhebben en zich er achter willen verschuilen verdienen alle steun van een goede therapeut (Ter Horst, 1988). De moeders die zelf zo veel problemen aan hun hoofd hebben dat zij geen ruimte hebben voor hun dochter zouden eerst zelf geholpen moeten worden. Op de vraag hoe Antilliaanse ouders meer betrokken zouden kunnen worden bij hun dochter(s) antwoordt de (stagiaire) meidenwerker in Den Haag:

“Ik denk door zelf wijzer te worden”
MWDH3, 3.37, 24-02-2011

Feddema en Wagenaar (2003, p. 34) zeggen het volgende over de verschillende manieren van opvoeden:

Iedereen die kinderen krijgt of heeft voedt op. Je kunt eigenlijk niet niet opvoeden. Het feit dat je er bent, het feit dat er ouders en kinderen zijn die in een huis wonen, met elkaar te maken hebben, van elkaar afhankelijk zijn, elkaar nodig hebben, van elkaar houden, et cetera, geeft al aan dat er tussen hen een relatie bestaat. Zelfs verwennen, verwaarlozen, over het paard tillen, verafgoden en mishandelen zijn vormen van opvoeden. Maar de vraag is of iedere vorm van opvoeden het kind ten goede komt, goed is voor de persoonlijkheids- ontwikkeling en zelfontplooiing van het kind.

Er zijn dus uiteenlopende meningen over wat een goede manier van opvoeden betreft. Duidelijk mag zijn dat de ouder een belangrijke rol speelt in de opvoeding. Delfos (2007, p. 184) zegt daarover het volgende: *"Ouders blijven de belangrijkste factor in het welzijn van hun kinderen. Zij zijn de bodem van het bestaan van hun kind. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de vervulling van de eerste behoeften aan voedsel, veiligheid en bescherming."*

Voor de Antilliaanse meiden zien wij dan ook dat hun moeder hun 'alles' is (MWRD4, 4.9, 28-02-2011). De meidenwerkers uit Rotterdam vertellen ons dat verschillende meiden hun moeder beschouwen als hun beste vriendin (MWRD4, 4.5, 28-02-2011). Als wij de meiden vragen de relatie met hun moeder te omschrijven, antwoordt iedereen positief. Het overgrote deel antwoordt zelfs 'erg goed'. Drie Antilliaanse meiden antwoorden inderdaad dat ze hun moeder zien als (beste) vriendin. Zij kunnen alles met hun moeder bespreken.

"Ja, de liefste moeder ooit"
(MDH11, 11.20, 22-03-2011)

Als we kijken naar de literatuur zien we dat de machtsafstand op de Antillen groot is tussen ouders en kinderen. In eerste instantie lijkt dit bij de desbetreffende gezinnen niet het geval. Om hier echter een uitspraak over te kunnen doen hebben we meer zicht nodig op de gezinscultuur. Op dit moment weten we niet hoe de besluitvorming in deze gezinnen verloopt en of er wel of geen overlegcultuur is. Wel zien we dat sociale contacten en sociale controle erg belangrijk zijn binnen de Antilliaanse cultuur. Dit zou deels een verklaring kunnen zijn waarom moeder en dochter zo amicaal met elkaar omgaan en waarom zij hun dochters, in onze ogen, zo vrij laten. Op de Antillen komen er veel mensen over de vloer, is men erg gastvrij en is de sociale controle groot (Burnet en Atmowirono, 2006). De meidenwerkers in Rotterdam bevestigen dat dit ook terug te zien is in de wijken waar de desbetreffende gezinnen wonen. Volgens Ter Horst bestaat de volle werkelijkheid voor de mens uit mensen. Hij onderschrijft het belang van contact met mensen van allerlei slag (Ter Horst, 1988). In tegenstelling tot de problemen die veel Antilliaanse moeders aan hun hoofd hebben levert dit een belangrijke bijdrage aan de positieve ontwikkeling van de Antilliaanse dochter.

Wat ook mee zou kunnen spelen in de positieve ervaring die dochters hebben met betrekking tot het contact met hun moeder, is dat de meiden veelal opgroeien in eenoudergezinnen. Zij zullen het met hun moeder moeten doen, omdat de vader in de meeste gevallen buiten beeld is. De Antilliaanse moeder staat er veelal alleen voor. Wij hoorden dit terug in de interviews, op de expertbijeenkomst en weten dit zelf ook vanuit onze ervaringen met Antilliaanse gezinnen. Van de zevenenzeventig duizend alleenstaande niet-westerse moeders waren er in 2002 twaalfduizend alleenstaande moeders die van de Nederlandse Antillen afkomstig zijn (CBS). Als we kijken naar de Tarwewijk in

Rotterdam zien we dat hier inderdaad veel alleenstaanden wonen. Bovendien zijn de meeste Antilliaanse moeders nog vrij jong omdat zij op vroege leeftijd kinderen hebben gekregen. Jonge Antilliaanse en Surinaamse vrouwen kennen nog steeds de hoogste geboortecijfers. In verreweg de meeste gevallen worden zij een alleenstaande moeder. Slechts vier procent van de kinderen van Antilliaanse en Surinaamse tienermoeders wordt binnen het huwelijk geboren (CBS). Qua leeftijd zou er nauwelijks sprake zijn van een 'generatiekloof' (Van Dale) tussen de Antilliaanse meiden en hun moeders. Zo kregen we bijvoorbeeld dit antwoord op de vraag welke activiteit een Antilliaans meisje met ouders zou willen doen:

"Samen uitgaan naar feestjes, zulke dingen"
(MDH22, 22.15, 25-02-2011)

Alle Antilliaanse moeders weten dat hun dochter naar de meidenclub komt. Op de vraag hoe de Antilliaanse meiden de betrokkenheid van hun ouders ervaren wordt verschillend gereageerd. Het valt ons op dat er grotere verschillen in antwoorden zijn dan bij de Marokkaanse meiden. We zien dat de ene ouder erg betrokken is en altijd vraagt waar het over gaat en dat de andere ouder hier nooit naar vraagt. Ook valt het ons op dat er meer Antilliaanse dan Marokkaanse meiden zijn die zeggen dat hun moeder niet of nauwelijks naar de meidenclub vraagt. Ook bij de Antilliaanse moeders zien we dat er meer moeders vragen naar wat de meiden op de club gedaan hebben dan naar waar over gesproken is. Er zijn slechts twee Antilliaanse meiden die zeggen dat hun moeder vraagt naar het onderwerp waarover gesproken is op de meidenclub. Een meisje uit Rotterdam zegt hierover:

"Ja, volgens mij dat het ze niet echt boeit waar we het over hebben"
(MRD12, 12.3, 22-03-2011)

De meeste meiden vinden het normaal of leuk dat hun moeder naar de meidenclub vraagt. De meiden, waarbij de moeder niet naar de club vraagt, zeggen dit niet erg te vinden, omdat zij vinden dat hun moeder niet alles hoeft te weten. Het is lastig te bepalen of dit ook daadwerkelijk zo is of dat loyaliteit hier een rol speelt. Sommige Antilliaanse meiden beginnen zelf te praten over de meidenclub als ze thuiskomen (MDH5, 5.12, 17-03-2011). Het overgrote deel van de meiden antwoordt 'soms' op de vraag of zij weleens beginnen te praten over de meidenclub wanneer zij thuiskomen.

Als we kijken naar de Antilliaanse moeders lijken deze qua opvoedingsstijl over het algemeen het meest in de buurt te komen bij de opvoedingsstijlen laissez-faire en permissief/toegeeflijk (Delfos, 2007). Dat zou er op wijzen dat er weinig regels worden gesteld en er weinig controle is. Dit hebben we echter niet uitgebreid onderzocht. Wel horen wij vooral het aspect 'weinig controle' terug in de interviews met zowel de meiden als de meidenwerkers. Zo antwoordt een Antilliaans meisje uit Rotterdam op de vraag of haar moeder wel eens naar de meidenclub vraagt:

Nee niet echt.
(MRD12, 12.9, 22-03-2011)

Zowel een laissez-faire als een permissieve opvoedingsstijl hebben verwaarlozende elementen in de opvoeding en het kind wordt aan zijn lot overgelaten. Er wordt weinig rekening gehouden met de behoeften van het kind en er zijn weinig regels. De laissez-faire opvoedingsstijl wordt gekenmerkt door weinig liefde en responsiviteit. Dit zien wij niet direct terug in het contact tussen Antilliaanse moeders en hun dochters. Wij denken daarom dat de permissieve opvoedingsstijl hier meer op zijn plaats is.

Autochtone ouders

Wij kunnen helaas geen antwoord geven op deze vraag omdat we slechts een interview af hebben kunnen nemen met een Nederlandse vader. Zijn dochter bezoekt de meidenclub in Utrecht Kanaleneiland. We hebben geen interviews afgenomen met Nederlandse meiden, omdat deze er simpelweg niet waren. Eén interview is niet representatief om conclusies te kunnen trekken met betrekking tot de betrokkenheid van autochtone ouders. Wij zullen ons bij het trekken van conclusies dan ook beperken tot de Marokkaanse en Antilliaanse ouders.

Vanuit de literatuur weten we dat de autoritatieve / structurerende opvoedingsstijl het best past bij de westerse cultuur. Deze opvoedingsstijl is een warme stijl, waarbij ouders liefde en affectie geven. Er worden duidelijk regels en grenzen gesteld, maar is wel gericht op de behoeften van het kind. Het kenmerkt zich doordat de ouders uitleg geven over de regels die gesteld worden en er is mogelijkheid tot overleg met het kind. Ouders respecteren de eigenheid van het kind en doen daarnaast wel een beroep op de verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van het kind. Ze zijn daarbij wel eisend en controlerend.

3.3 De betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub op dit moment

Marokkaanse ouders

Over het algemeen is de betrokkenheid van Marokkaanse ouders bij de meidenclub gering. De ene ouder is meer betrokken dan de andere ouder. De meeste ouders zijn buiten de georganiseerde dagen zoals de moeder-dochter dagen en een picknick nog nooit bij de SuperWoman meidenclub geweest. Wel komt het regelmatig voor dat de moeder in het begin even bij de meidenclub komt kijken. Het blijkt dat ouders al snel niet meer komen. Bij Marokkaanse moeders zijn er veel factoren die hen tegenhouden om te gaan (MWUK2, 2.8, 17-02-2011). Dit kan hun man zijn, het winterweer of andere moeders die niet gaan. Ze laten het erg van elkaar afhangen of ze wel of niet komen (MWUK2, 2.9, 17-02-2011). Dit heeft waarschijnlijk te maken met de collectiviteit die in de Marokkaanse cultuur groot is. Verder zien we dat ouders school belangrijker vinden dan de meidenclub, zoals een moeder in Utrecht Kanaleneiland ons vertelde:

“Vader heeft niet zo veel tijd. Voor school wel. Dat is belangrijk. De club vindt hij niet zo belangrijk.”
(OUK1, 1.13, 11-03-2011)

Bij de huiswerkklass in Utrecht Zuilen is dan ook meer betrokkenheid van ouders dan bij de meidenclub (MWUZ1, 1.9, 17-02-2011). Als we naar bovenstaande literatuur kijken zou dit te maken kunnen hebben met de masculiniteit die in de Marokkaanse cultuur groot is. Men zou hierdoor gericht zijn op materieel succes en de meidenclub niet belangrijk kunnen vinden. Als we kijken naar het opleidingsniveau en het inkomen van de ouders in de wijk Oud-Zuilen in Utrecht is deze aanzienlijk hoog. In tegenstelling tot de wijk Kanaleneiland. De ouders zijn hier lager opgeleid en verdienen een stuk minder dan het gemiddelde van Nederland (bijlage 2).

Als er betrokkenheid is, is dat vooral door de moeders (MWUZ1, 1.21, 17-02-2011). Dit blijkt ook uit de respons op ons onderzoek. De vier Marokkaanse ouders die we hebben kunnen interviewen zijn moeders. Verder zien we dat Marokkaanse moeders vaak in het begin even komen kijken waar hun dochter naar toe gaat. Ze hebben dan vertrouwen in de instelling en laten hun dochter voortaan komen. Beide meidenwerkers, de meiden en de ouders geven dit in verschillende uitspraken aan in de interviews.

“Ze weet dat ik wel in goede handen ben” (MUZ8, 8.3, 25-03-2011)

Marokko heeft een sterke onzekerheidsvermijdende cultuur. Zij zijn van mening dat alles wat anders is, ook gevaarlijk is. Dit is mogelijk de reden waarom Marokkaanse moeders eerst zelf komen kijken voordat ze hun dochter naar de club laten gaan.

We hebben verschillende keren van de meiden gehoord dat de moeders niet altijd vragen naar de meidenclub, omdat zij vertrouwen in de instelling en in hun dochter hebben. Een meisje uit Utrecht Kanaleneiland reageert als volgt op de vraag of haar ouders weleens vragen naar de meidenclub:

“Nou niet altijd, want ze vertrouwen mij wel” (MUK2, 2.9, 25-02-2011)

In het Zorg + Welzijn Magazine (Starremans, 2010) verteld Ietje Melis over de meiden die naar de meidenclub komen: *‘Ook van hun ouders mogen ze nu komen, omdat die weten dat het veilig en vertrouwd is.’*

Als ouders geen negatief geluid van hun dochter horen vertrouwen ze erop dat het goed is. Dit lijkt voor hen voldoende informatie te zijn. Ook vinden Marokkaanse ouders de meidenclub echt een plek voor hun kinderen. Dit blijkt uit het interview met de meidenwerker van Utrecht Zuilen:

“Ouders vinden de meidenclub een plek voor hun kinderen” (MWUZ1, 1.24, 17-02-2011)

Rol van meidenwerker

We zien echter in de betrokkenheid van ouders bij de meidenclub dat de meidenwerker het initiatief moet nemen tot contact. Heel soms komt er weleens initiatief vanuit de ouder (MWUK2, 2.16, 17-02-2011). Beide meidenwerkers in Utrecht nemen veel initiatief en zoeken actief contact met de ouders. Dit doen zij bijvoorbeeld door veel in de wijk te zijn en bij de ouders langs te gaan (MWUK2, 2.2, 17-02-2011). Zij stellen zichzelf dan voor, komen langs als er een moeilijke thuissituatie is (MWUZ1, 1.3 en 1.5, 17-02-2011) en nodigen zichzelf uit op de thee (MWUK2, 2.4, 17-02-2011). De meidenwerker uit Utrecht Kanaleneiland heeft de moeders ook een keer bij haar thuis uitgenodigd en haar eigen ervaringen gedeeld met hen (MWUK2, 2.23, 17-02-2011). Als ouders gevraagd worden voor bijvoorbeeld een moeder-dochter dag, komt er respons en vinden ouders het leuk om mee te doen. De relatie die de meidenwerker van te voren met de moeder heeft opgebouwd zou mee kunnen spelen in de respons op de uitnodiging om naar een moeder-dochterdag te komen. Door het nemen van initiatief ontstaat er namelijk een band met de moeders (MWUK2, 2.3, 17-02-2011). Ook als de meidenwerker bij de ouder langsgaat is ze welkom in huis (MWUZ1, 1.32, 17-02-2011). De meidenwerker uit Utrecht Zuilen zegt hierover:

“Ik ben blij dat ze mij kennen en dat dit kan”
(MWUZ1, 1.33, 17-02-2011)

Ook de volgende reacties van twee meiden uit Utrecht geven blijk van het contact tussen meidenwerker en moeder:

“...de juffrouw, die juf Eline, die komt zegmaar soms bij ons thuis en mijn moeder heeft wel veel contact met haar”
(MUK2, 2.5, 25-02-2011)

“Ze kent mijn moeder en mijn moeder kent haar”
(MUK4, 4.4, 11-03-2011)

Vanuit de ouder zelf zien wij echter nauwelijks betrokkenheid bij de meidenclub. De betrokkenheid van ouders bij de meidenclub is op dit moment vooral afhankelijk van het initiatief van de meidenwerker. Als we echter kijken naar de meiden die naar de club komen zien we dat het

overgrote deel komt omdat een meidenwerker eerst het initiatief tot contact heeft genomen. We zien hierin dat het initiatief van de meidenwerker een onmisbare rol speelt in het leggen van contacten.

Antilliaanse ouders

We zien zowel in de interviews met de meidenwerkers als in de interviews met de ouders en meiden dat de Antilliaanse ouders het positief vinden dat hun dochter naar de meidenclub komt. De dochter blijft hierdoor van de straat en is met iets goeds bezig. De Antilliaanse moeder is hier blij mee. Een moeder heeft gezegd dat ze zelf ook naar de club zou zijn gegaan als ze daar de leeftijd voor had.

“Mijn moeder vindt het beter dan rondhangen of buitenspelen” (MDH5, 5.10, 17-03-2011)

Tot op heden zijn er geen Antilliaanse ouders uit eigen initiatief bij de meidenclub geweest. Onlangs is er in Rotterdam voor het eerst een moeder-dochterdag geweest. Hier zijn een aantal moeders naartoe gekomen. We zien dus dat Antilliaanse moeders alleen naar de meidenclub komen als zij hiervoor uitgenodigd worden.

In Den Haag is er een ouder die soms iets bakt voor de meidenclub en in Rotterdam een ouder die soms vraagt of ze mee kan helpen. Het eigen initiatief vanuit de ouders is gering.

*“Ja, soms vraagt ze me wel dingen ‘wanneer gaan jullie dat doen dan kan ik jullie helpen’”
(MRD13, 13.3, 22-03-2011)*

Rol van meidenwerker

In de betrokkenheid van Antilliaanse ouders bij de meidenclub zien we dat de meidenwerker het initiatief moet nemen omdat er anders nauwelijks contact is. De meidenwerkers in Rotterdam en Den Haag hebben tot op heden nog nauwelijks initiatief genomen tot het leggen van contact met de ouders van de meiden. Zij zijn weinig betrokken bij de ouders en hebben nauwelijks contact met hen (MWDH3, 3.9 en 3.13, 24-02-2011). Zij zien dit zelf als de oorzaak van de minimale ouderbetrokkenheid van ouders bij de club. Ze denken dat het initiatief van hen moet komen (MWDH3, 3.10, 24-02-2011) en geven aan het moeilijk te vinden contact met de ouders te leggen (MWRD4, 4.15, 28-02-2011). Ze weten niet goed hoe ze dit aan moeten pakken.

*“Als ik wist wat daarvoor nodig was dan had ik dat al wel gedaan”
(MWRD4, 4.14, 28-02-2011)*

*“Ik heb bijna geen ouder van de meiden gezien, heel soms loop ik weleens met een van de meiden mee, maar vaak willen de ouders niet in gesprek”
(MWDH5, 5.13, 23-02-2011)*

*“Het is soms lastig om de ouders erbij te betrekken, omdat ze denken: ‘mijn dochter is veilig’, maar verder zijn ze niet geïnteresseerd.”
(MWDH5, 5.12, 23-02-2011)*

Het kost veel tijd om bij de ouders langs te gaan (MWDH3, 3.11, 24-02-2011). In Den Haag is hier op dit moment geen tijd voor. Dit heeft er mee te maken dat er geen vaste meidenwerker in dienst is. Bovendien blijkt het erg lastig te zijn contact te krijgen met de Antilliaanse ouders. Ze zijn vaak niet thuis en veranderen erg vaak van telefoonnummer of nemen de telefoon niet op (MWDH5, 5.14, 23-02-2011). Als er iets is weten de ouders de meidenclub wel te vinden.

Conclusie

Zowel de betrokkenheid van Marokkaanse ouders bij hun dochters als die van Antilliaanse ouders lijkt klein te zijn. De reden hiervan lijkt echter te verschillen. De meeste Marokkaanse ouders hebben veel kinderen. Dit is een mogelijke reden waarom moeders en dochters niet erg veel contact met elkaar hebben. Bovendien is de machtsafstand groot. Veel Antilliaanse meiden groeien op in eenoudergezinnen. Hun moeder staat er alleen voor en kampt vaak zelf met problemen, bovendien is de sociale controle (ook buiten het gezin) groot. Bij hen zou dit een mogelijke verklaring kunnen zijn van de lage mate van betrokkenheid bij de dochter.

Alle ouders weten dat hun dochter naar de meidenclub komt. Op de vraag of ouders naar de meidenclub vragen wordt verschillend gereageerd. Over het algemeen vragen ouders 'soms' tot 'regelmatig' naar de meidenclub. Er zijn meer Antilliaanse ouders dan Marokkaanse ouders die hier niet naar vragen. De ouders vragen vooral naar wat hun dochter op de club gedaan heeft. Ze vragen minder naar het gespreksonderwerp. De Marokkaanse meiden maken af en toe iets op de meidenclub wat ze mee naar huis nemen. Dit is soms de aanleiding voor ouders om te praten over de meidenclub. Sommige meiden en ouders geven aan dat de dochter zelf over de meidenclub begint te praten als ze thuiskomt.

Op de vraag wat de dochter vindt van de ouderbetrokkenheid reageren de meeste meiden positief. De meiden vinden het overwegend leuk als hun ouders naar de meidenclub vragen.

Alle meiden reageren positief op de vraag hoe zij de relatie met hun ouders zouden omschrijven. De meeste Marokkaanse meiden omschrijven de relatie met hun ouders als 'goed' de Antilliaanse meiden omschrijven de relatie met hun moeder als 'heel goed'.

Bij Marokkaanse ouders zijn er veel factoren die hen tegenhouden om naar de meidenclub te komen. Door de behoefte aan materieel succes in de Marokkaanse cultuur wordt de betrokkenheid bij school belangrijk gevonden en bij de meidenclub hierdoor waarschijnlijk minder. Regelmatig komen Marokkaanse moeders bij de meidenclub kijken als hun dochter voor het eerste komt. Een mogelijke oorzaak hiervan is onzekerheidsvermijding. Als de moeder ziet dat het goed is, laat ze haar dochter komen, omdat ze vertrouwen in de instelling heeft. Antilliaanse moeders hebben ook vertrouwen in de instelling. Dit heeft echter een andere reden. Zij zien dat hun dochter van de straat blijft en met 'iets positiefs' bezig is. Verder komen ouders nooit bij de meidenclub tenzij zij uitgenodigd worden voor bijvoorbeeld een moeder-dochterdag.

De meidenwerker heeft veel invloed op de ouderbetrokkenheid. In de steden waar veel initiatief vanuit de meidenwerker komt (Utrecht Kanaleneiland en Utrecht Zuilen) is er ook veel meer oudercontact dan in de steden waar dit (nog) niet het geval is (Rotterdam en Den Haag).

Hoofdstuk 4

Beantwoording van deelvraag 2

De behoefte van ouders aan betrokkenheid bij de SuperWoman meidenclub

Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij antwoord op deelvraag 2. Deze deelvraag gaat over de behoefte van de ouders aan betrokkenheid bij de SuperWoman meidenclub. Bij het beantwoorden van deze vraag gebruiken wij de informatie die we door middel van het afnemen van interviews onder ouders (en eventueel meiden en meidenwerkers) hebben verzameld. Naast het feit dat we zullen kijken of ouders wel of geen behoefte aan betrokkenheid bij de meidenclub hebben, zullen we ook kijken waar eventuele verschillen en overeenkomsten tussen de verschillende culturen liggen.

Het is goed om te benoemen dat we bij het afnemen van de interviews duidelijke verschillen merkten in de manier waarop antwoorden werden gegeven. De Nederlandse vader had een meer directieve manier van communiceren dan de Antilliaanse en Marokkaanse ouders. De Marokkaanse moeders hadden vooral veel moeite met de Nederlandse taal waardoor het soms een uitdaging was om de vragen goed over te brengen.

4.1 Opvoeden in de puberteit

Om deze vraag te beantwoorden is het goed om kort uit te leggen waarom wij deze vraag stellen. Zoals we allemaal wel weten zijn ouders belangrijke opvoeders van kinderen. Zij leveren een essentiële bijdrage aan hun ontwikkelingsmogelijkheden. Het stukje aandacht dat ouders voor hun kinderen hebben is van essentieel belang voor de in de puberfase zittende dochters. Belangstelling van de ouder voor het kind is niet vanzelfsprekend, maar uit ervaring weten we dat zij willen dat het goed gaat met hun kind, thuis maar ook daarbuiten. Op de meidenclub komen meiden die in een moeilijk positie zitten, de meiden zitten ingeklemd tussen twee culturen en zitten daarbij ook nog eens in de fase van pubertijd.

Identiteitsontwikkeling

Omdat de meiden van de meidenclub in een complexe leeftijdsfase zitten willen wij u meenemen in de identiteitsontwikkeling van deze leeftijdsgroep en wat daar allemaal bij komt kijken.

Hechting

Een kind heeft andere mensen nodig om zich prettig te voelen en zich te ontwikkelen. Hechting is een belangrijke emotionele band waarmee het kind zich verbonden voelt met zijn ouders. Volgens Bil (2009, p. 29) horen daar speciale emotionele kwaliteiten bij. Dit hechtingsgedrag ontwikkelt zich in het eerste levensjaar, daarin heeft het kind aandacht, warmte en emotionele steun nodig. Ieder kind zal dit op zijn eigen manier laten blijken. Het is daarbij belangrijk om gevoelig te zijn voor signalen die het kind afgeeft, zoals emoties en gevoelens van angst en verdriet. Zo kan volgens Bil (2009, p. 33) een basisvertrouwen en veilige hechting ontstaan voor het kind. Doordat de ouder laat merken dat ze gevoelens opvangen en dat daar op een warme en ondersteunende manier mee omgegaan wordt, ervaart het kind dat het op de ouder kan rekenen. Dat geeft een gevoel van veiligheid. Met deze basis leert het kind vertrouwen te krijgen in zijn omgeving en zichzelf en zal het kind op ontdekkingstocht durven gaan. Hiermee zal een veilige basis en veerkracht ontwikkeld worden om zich aan nieuwe situaties aan te passen. Ze zullen eerder in staat zijn tot flexibiliteit en doorzettingsvermogen. Als een kind deze veiligheid mist, omdat de ouder door persoonlijke

problemen tijdelijk niet bereikbaar is, is de kans aanwezig dat het kind in de puberjaren minder flexibel durft te zijn en over minder doorzettingsvermogen bezit.

Separatie-individuatieproces

In de peuterjaren zal het kind een eerste separatie-individuatie ondergaan. Het zal zijn eigen identiteit gaan ontwikkelen, waarbij hij beseft dat hij niet identiek is aan zijn moeder. In de fase van pubertijd zal er plaats gemaakt worden voor de tweede separatie-individuatie proces, waarbij de puber zich losmaakt van zijn ouders. Dan zal de puber een spurt maken in zijn eigen ontwikkelingsproces en zal hij verdieping vinden in vriendschappen met leeftijdsgenoten (Bil, 2009, p. 267).

Delfos (2007, p. 227) beschrijft vier verschillende fasen van individuatie.

- Het eerste proces houdt 'de differentiatie' in, hierin wordt het verschil met zijn of haar ouder geaccentueerd. Dat vindt plaats op de leeftijd van twaalf tot veertien jaar.
- Dat zal overlopen in 'de uitvoering', dat is de periode waarin de puber meer naar vrienden trekt, van alles uitprobeert en nergens gevaar in ziet. Dit is leeftijdsfase van veertien tot zestien jaar. Tegelijk is dat vaak ook de periode waar de ouder het meest benauwd voor is, omdat de jongere zich tegen hen afzet en nergens gevaar in ziet. Het is daarom voor de ouders moeilijk om hun kind te vertrouwen. Het gevaar zal zijn dat ouders zich machteloos voelen en het vertrouwen in hun kind bemoeilijkt. Dat de jongeren geen gevaar zien en de ouders benauwd zijn herkennen wij ook in de antwoorden die gegeven zijn in onze interviews.
- In de derde fase wordt plaats gemaakt voor de midden adolescentie wat de puber deels terug brengt naar zijn vertrouwde veilige omgeving, zijn ouders. Dat proces komt op gang door de angst om volledig los te komen van zijn ouders.
- De laatste fase van individuatie, (de vierde fase) zal hij of zij het gevoel krijgen van een eigen identiteit. In de eerste drie fasen is de puber vooral op zichzelf gericht. In de vierde fase zal de puber zich steeds meer in relatie zien met de buitenwereld. Ze gaan steeds meer op zoek naar wie ze zijn. De angsten die eerder in de weg stonden laten ze meer en meer los om op zoek te gaan naar de ware bestemming. Dat houdt het einde van de adolescentie in. De puber is in deze fase ongeveer tussen de achttien en negentien jaar oud en gaat de fase van jong volwassene in.

We zien dat de meiden die wij geïnterviewd hebben zich over het algemeen bevinden in de tweede fase van individuatie. Vrienden worden steeds belangrijker en ouders vinden het moeilijk hun kinderen te vertrouwen.

Opvoedingsverlegenheid bij ouders

In de puberteit krijgen veel ouders te maken met opvoedingsverlegenheid. We zien in onze westerse maatschappij dat opvoeden een sterk individuele aangelegenheid is geworden. De vertrouwde maatschappelijke referentiekaders die aangereikt werden door rangen, standen en religie zijn verdwenen. Zo ontstaat er opvoedingsverlegenheid. In de Marokkaanse cultuur zien we juist dat de collectiviteit groot is. Daarnaast weten wij dat zowel Marokkanen als Antillianen problemen binnen het eigen gezin oplossen zonder tussenkomst van instanties of organisaties. Dit zou voor hen ook tot opvoedingsverlegenheid kunnen leiden. Het kenmerk van opvoedingsverlegenheid is dat ouders geen middelen weten te verzinnen om de regie van de opvoeding in bepaalde situaties te behouden. Vooral de puberteit wordt als een lastig fase ervaren door ouders omdat de jongeren zich tegen hun ouders af gaan zetten om een eigen identiteit te gaan ontwikkelen. Als opvoedingsverlegenheid te vaak voorkomt of te intens wordt kan opvoedingsstress ontstaan (Timmers, 2009).

Het ontstaan van de eigen identiteit

Er zijn veel verschillende meningen over de psychologische theorieën over het ontstaan van een eigen identiteit. Kort zullen we twee belangrijke theorieën toelichten.

Delfos (2007, p. 124) spreekt over de termen nature en nurture. Hij is van mening dat de aanleg (nature) van groot belang is, maar dat de omgeving (nurture) ook grote invloed heeft op de ontwikkeling van de eigenschappen van het kind.

Adreaenssens (2004, p. 13) beaamt deze theorie en schrijft daar het volgende over: *“zowel factoren buiten het gezin, als de eigen persoonlijkheidsontwikkeling van de jongere, die een grote rol begint te spelen, kunnen een invloed uitoefenen in de pubertijd”*. Hij benadrukt ook dat de identiteit verder gebouwd wordt op de basis dat gelegd is in de kindertijd: *“wie verzuimd heeft om bij jonge kinderen structuur, constructieve aandacht en een consequent aanmoedigen en corrigeren in te voeren, loopt heel veel kans, nu zijn kinderen tieners zijn, harder te moeten zwoegen”*, aldus Adreaenssens (2004, p. 16).

Erikson (Verkuyten, 2010, p. 81) onderscheidt echter acht fases in zijn theorie over de persoonlijkheidsontwikkeling. De vijfde fase is de fase van pubertijd, waarin geëxperimenteerd wordt met bepaald gedrag. Erikson spreekt hier van psychosociaal moratorium, dat een periode betekent waarin iemand zichzelf kan ontdekken. Hij benadrukt dat elke fase gekenmerkt wordt door een kernconflict of crisis. De meer of mindere adequate oplossing van die kernconflicten zou bepalend zijn voor de verdere ontwikkeling. Tijdens de pubertijd en adolescentie gaat het kernconflict over identiteitsbesef versus identiteitsverwarring, aldus Erikson. Het is een periode van zoeken en experimenteren wat er uiteindelijk toe moet leiden dat de jongere zich vindt in een sterk identiteitsbesef.

Ontwikkelingskenmerken puberteit

De adolescentie is een periode waarin een puber zich losmaakt van zijn ouders en is vaak in de leeftijd van twaalf tot ongeveer vijftien jaar. Precies de leeftijd waar de meiden van de meidenclub zich in bevinden. In deze periode leert de jongere zelfstandig te worden. De meidenclub speelt hierop in met thema's als 'zelfstandigheid' en 'identiteit'. De jongere verlangt ernaar om meer gelijkwaardig behandeld te worden. Dat is voor ouders meestal een moeilijke verandering (Delfos, 2007, p. 216)

In de puberfase ontstaan grote veranderingen op emotioneel en lichamelijk vlak. De jongere krijgt last van zijn geslachtshormonen dat kan resulteren tot stemmingswisselingen. Ook de belangstelling voor seksualiteit groeit. Dat geldt niet alleen voor de westerse culturen, maar net zo goed ook voor de Marokkaanse en Antilliaanse tienermeiden die op de meidenclub komen. In de Marokkaanse cultuur wordt van de meiden verwacht dat ze zich niet met jongens en seksualiteit bezig houden. Dit horen wij ook terug in de interviews met ouders:

“Dit is een moeilijke tijd. De grote meiden op club kijken weleens naar jongens. Is moeilijk”
(OUK1, 1.18, 11-03-2011)

De meidenclub speelt in op de complexe fase van de puberteit en gaat met de meiden over deze onderwerpen in gesprek. Er verandert veel voor de meiden, daarom is SuperWoman er op gericht hen weerbaar te maken en te empoweren, zichzelf beter te leren kennen en hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Meiden leren om grenzen te stellen, voor zichzelf (en hun gezin) te zorgen, en hun talenten in te zetten in de maatschappij.

Specifieke problemen tienermeiden

Veel meiden zijn ontevreden over hun uiterlijk. Ze hebben emotionele problemen en moeite om goede relaties aan te gaan en te onderhouden. Deze ervaringen zijn opgedaan binnen het

jongerenwerk in Rotterdam. Jonge meiden zitten minder lekker in hun vel dan jongens en meiden hebben vaker problemen (Bogt, Dorsselaer en Vollebergh, 2002). In het voorgezet onderwijs heeft bijna een kwart van de meiden serieuze emotionele problemen en van de meiden van 16 jaar zelfs een op de drie (Dorsselaer, Zeijl, Eeckhout, Bogt en Vollebergh, 2005).

Uit landelijk Nederlands onderzoek blijkt ook dat bijna veertig procent van alle vrouwen voor hun zestiende levensjaar een of meer negatieve ervaringen heeft met seksueel misbruik. Hierdoor ontstaan vaak psychische, lichamelijke, relationele en/of seksuele klachten (Frenken, 2001).

Naast psychische en emotionele problemen bij meiden, blijkt ook dat het delictgedrag van meiden in de afgelopen jaren is toegenomen (CBS, 2007).

Bij het programmaministerie voor Jeugd en Gezin verscheen juni 2009 de notitie 'Onze Jeugd van tegenwoordig', met een apart hoofdstuk over de problemen van meisjes. Zij vermelden dat het jongerenwerk in Nederland vooral gericht is op overlastgevende jongens. Voor meiden is er minder aandacht, terwijl hier wel degelijk behoefte aan is gezien de problematiek van tienermeiden.

Utrechtse PvdA-raadslid Gadiza Bouazani zegt hierover in het Zorg + Welzijn Magazine:

'Veel meiden hebben problemen die niet meteen zichtbaar zijn. Ze krijgen te maken met loverboys en prostitutie, hebben vragen over seksualiteit. Daar kunnen ze niet met hun ouders over praten.'

Youth for Christ heeft dit probleem jaren geleden ook gesignaleerd en hier gehoor aan gegeven door de vele meidenclubs die zij heeft en door het methodische programma 'SuperWoman' op te zetten.

Ouders niet de enige opvoeders

Ouders zijn wel de eerste, maar niet de enige opvoeders. De meiden brengen een groot deel van hun tijd op school door, waar docenten een bijdrage leveren aan de opvoeding. Daarnaast kunnen de (buurt)organisaties, zoals de SuperWoman meidenclub in de wijk een bijdrage leveren in de opvoeding. De SuperWomen meidenclub speelt daar op in. Ietje Melis (PITIStraat) zegt hierover: *"Deel van het 'succes' van jongerenwerk is dat je als werker een belangrijke 'significante andere' vormt buiten de ouders / het gezin die steun kan geven en een voorbeeldfiguur is."* (KMDB1, 1.14, 26-04-2011). Het is erg mooi dat de meidenwerkers zich zo inzetten voor de meiden en dat ze ook werkelijk deel uitmaken van de leefwereld van de meiden waarin zij gevormd worden. Omdat de ouders de eerste en belangrijkste opvoeders zijn willen we kijken naar de behoefte van de ouder om betrokken te zijn bij de meidenclub waar hun dochter(s) naar toe gaan. In deelvraag vier komen we terug op het belang van betrokkenheid van de ouder en zullen we daar nader op ingaan.

4.2 De behoefte van ouders aan betrokkenheid bij de SuperWoman meidenclub

In de beantwoording van deelvraag één zien we dat ouders tot een bepaalde hoogte betrokken zijn bij de meidenclub. Ze weten dat hun dochter naar de SuperWoman meidenclub gaat en weten over het algemeen een aantal concrete activiteiten te benoemen die op de meidenclub worden gedaan. We zien echter dat ouders slechts een kleine notie hebben van wat er op de meidenclub besproken wordt. Ouders vragen minder naar de gespreksonderwerpen en inhoud van de meidenclub.

We hebben onderzoek gedaan naar de betrokkenheid van de ouders bij de meidenclub op dit moment, maar ook naar de *behoefte* van de ouders om betrokken te zijn bij de meidenclub. In deelvraag 1 zagen we dat de betrokkenheid van de ouders bij de meidenclub op dit moment vooral vanuit het initiatief van de meidenwerker komt. Uit de uitkomsten op de vraag of ouders behoefte hebben om betrokken te zijn bij de meidenclub kunnen we concluderen dat deze behoefte er is. De uitkomsten hebben we in de tabel hieronder weergegeven.

Behoefte aan betrokkenheid van ouders bij de meidenclub

	Marokkaanse opvoeder	Antilliaanse opvoeder	Nederlandse opvoeder
Positief	2	3	1
Negatief	1		
Geen duidelijke mening	1		

Over het algemeen zien we dus dat er een behoefte naar betrokkenheid bij de meidenclub is. Daarbij moeten we wel de kanttekening plaatsen dat deze specifieke vraag moeilijk te begrijpen was in verband met de taalbarrière. Het woordje betrokkenheid kent weinig andere bewoordingen en het was lastig om de vraag op een andere manier te stellen omdat dit niet recht doet aan het 'betrokken zijn'.

In bovenstaande schema zien we verschillen tussen de behoeften van de geïnterviewde ouders. Dat zien we tussen de Marokkaanse opvoeder en de Antilliaanse opvoeder. De Nederlandse cultuur is met één interview helaas geen waardig vergelijkingsmateriaal ten opzichte van de geïnterviewde Marokkaanse en Antilliaanse culturen. We zien dat één Marokkaanse moeder aangeeft dat ze geen behoefte heeft aan betrokkenheid bij de meidenclub, ze geeft aan dat ze daar geen tijd voor heeft, omdat ze thuis verschillende kinderen heeft om voor te zorgen (OUK2, 2,2, 11-03-2011). De andere Marokkaanse moeder is niet duidelijk in wat ze wilt, in eerste instantie geeft ze aan dat ze niet kan vanwege gezondheidsproblemen, waar ze later toch aangeeft dat ze wel behoefte heeft aan betrokkenheid. Haar Nederlands is echter erg slecht, dus we weten niet goed of ze de vraag goed heeft begrepen. Over het algemeen geven, zes van de acht ouders, aan behoefte te hebben om bij de meidenclub betrokken te zijn.

"Als moeders hé, wil je ook weten waar ze naartoe gaat".
(ODH4, 4.8, 11-04-2011)

"Jazeker, zo ontstaat tussen mij en mijn dochter een hechte band".
(OUZ7,7.3, 27-04-2011)

Een opvallende opmerking van de enige Nederlandse ouder en enige geïnterviewde vader, is dat hij zijn betrokkenheid vooral ziet in de vorm van een financiële bijdrage.

"Betrokkenheid toch wel vaak in een bijdrage in geld en niet zozeer in eh veel tijd om mee te helpen..."
(OUZ6,6.1, 27-04-2011)

Als we deze uitspraken in de context van de Nederlandse cultuur plaatsen, zijn deze opmerkingen goed te plaatsen. In Nederland leven we in een drukke en materialistische samenleving. Nederlanders verwachten niet meer aan bepaalde activiteiten kosteloos te kunnen deelnemen, zoals we uitdrukken in de uitspraak 'voor wat, hoort wat'. Deze vader geeft aan dat hij niet veel tijd heeft, maar hij is ook duidelijk dat er weinig van hem verwacht wordt ten aanzien van de meidenclub.

"er worden eigenlijk niet heel veel activiteiten van de ouders eh, van de ouders verwacht."
(OUK3, 3.7, 11-03-2011)

4.3 Concrete ideeën en de reacties van ouders

Om een beter beeld te krijgen of er behoefte is aan betrokkenheid bij de meidenclub en zo ja in welke vorm, hebben we naast de directe vraag ook een aantal indirecte concrete ideeën bij de ouders neergelegd. Op deze manier kunnen we beter vast te kunnen stellen in welke vorm de behoeften van de ouders in betrokkenheid liggen.

Opmerking

Het aantal antwoorden dat per vraag gegeven is kan van elkaar verschillen. Dit heeft verschillende redenen. We hebben niet alle ideeën aan alle ouders voor kunnen leggen, omdat sommige interviews door de meidenwerker zelf afgenomen zijn. Daar waar de meidenwerkers het interview zelf wilden afnemen waren de relaties met de ouders het meest kwetsbaar. We hebben daarom de interviewvragen aangepast in formulering, maar vooral ook in de hoeveelheid aan vragen. We wilden daarbij ook rekening houden met de meidenwerker om hen niet teveel belasten met lange en lastige vragen voor de ouders en hun beperkte tijd. Daarom hebben we er onder andere voor gekozen om de concrete ideeën uit de interviews weg te laten.

Verder beheersen niet alle respondenten de Nederlandse taal goed. Hierdoor lukte het ons soms niet om de vraag duidelijk te maken en/of om een duidelijk antwoord te krijgen.

Verschillende vormen van betrokkenheid

Hieronder ziet u een overzicht met concrete ideeën en daarbij het aantal positieve reacties.

	moeder - dochter dag	vader - dochter dag	Avond meedoen met de club	American party	Thema over 'moeder-dochter' relatie	Informatieavond	Kennis van de thema's	Beauty dag	Praktische ideeën om te helpen	Driemaandelijks nieuwsbrief	Houden zoals het is
Marokkaanse opvoeder	1 (2)	0 (2)	2 (2)	2 (2)	1 (2)	1 (2)	2 (2)	1 (2)	1 (3)	3 (3)	2 (2)
Antilliaanse opvoeder	0 (1)	0 (1)	0 (1)	0 (1)	0 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	2 (2)	2 (2)	1 (1)
Nederlandse opvoeder	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	0 (1)	0 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)

Hieronder zullen we dieper ingaan op de uitkomsten van de wel of niet gewenste vorm van betrokkenheid.

Moeder-dochterdag

We zien dat de ouders erg verdeeld zijn over de behoefte aan een moeder-dochterdag van de meidenclub. De een heeft het te druk, de ander blijft liever thuis en weer een ander ziet juist de

waarde hiervan in omdat haar dochter het erg leuk vindt als zij meegaat. Twee van de vier ondervraagde ouders zouden graag naar de moeder-dochterdag komen.

Vader-dochterdag

De vader-dochterdag wordt door de ouders helemaal niet positief bevonden voor de meidenclub. De Antilliaanse moeder gaf aan dat haar dochter geen contact meer met haar vader heeft en de Marokkaanse moeders geven aan dat ze het niet geschikt vinden voor de vaders. Eén van vader (met de Nederlandse nationaliteit), was positief over het idee om met een vader dochter-dag mee te doen. Hij was overigens de enige vader die we hebben geïnterviewd.

“Vader heeft niet zo veel tijd. Voor school wel. Dat is belangrijk. De club vindt hij niet zo belangrijk.” (OUK1, 1.13, 11-03-2011)

Ouders doen een avond mee

Een keer meedoen met de meidenclub wordt over het algemeen leuk gevonden. Drie van de vier ouders geven aan dat ze weleens willen deelnemen aan de meidenclub.

Een party waarbij ouders mogen komen en iedereen lekker eten meeneemt

Over het algemeen wordt er positief gereageerd wanneer er een feestje georganiseerd wordt, waar iedereen lekker eten kan meenemen. Een Marokkaanse ouder die we geïnterviewd hebben benoemde echter wel dat ze alleen zou komen als er alleen maar vrouwen aanwezig zullen zijn. De overige ouders zouden alleen komen als ze op dat moment tijd en zin hebben.

Moeder en dochter praten over hun relatie

Verschillende Marokkaanse ouders gaven aan dat het praten over moeder-dochter relaties, gespreksonderwerp voor binnen het gezin is en niet voor buiten het gezin. We zien hier de grote mate van collectiviteit die heerst in de Marokkaanse cultuur terug (Pinto, 2004). Ook geeft een Marokkaanse ouder aan dat ze haar dochter nog te jong vindt om daarover te praten.

“Ze is klein”.
(OUK1, 1.17, 11-03-2011)

De Nederlandse vader noemt dat hij er geen bezwaar tegen heeft, maar hij is wel wat voorzichtig:

“...maar waar ik zelf geen voorstander ben is dat het gaat om, echt bewust gaat, om allerlei geloofskwesties ofzo”.
(OUK3, 3.16, 11-03-2011)

Informatieavond voor ouders

Het overgrote deel, drie van de vier ondervraagde ouders, ziet een informatieavond wel zitten. Een Marokkaanse moeder die wat onduidelijk in haar uitspraak blijft over haar behoefte aan een informatieavond, geeft aan dat ze alles bij de meidenclub wel goed vindt. *“Er zijn nooit problemen”* (OUK2, 2.9, 11-03-2011). De Nederlandse vader geeft aan dat hij dat stukje betrokkenheid vanuit zijn ouderschap eigenlijk wel belangrijk vindt:

“... ik denk dat het best aardig is van ouders om wat meer te weten wat daar gebeurt”.
(OUK3, 3.17, 11-03-2011)

Ouders weten wanneer welk thema besproken wordt

De Marokkaanse en Antilliaanse ouders zouden graag op de hoogte willen zijn welke thema's besproken worden. De Nederlandse vader heeft daar echter geen behoefte aan, hij ziet zijn dochter groeien, dus hij vindt het prima dat hij niet weet waar er binnen de meidenclub over gesproken wordt (OUK3, 3.20, 11-03-2011). Overigens is hij wel goed op de hoogte welke thema's besproken worden op de meidenclub (OUK3, 3.2, 11-03-2011). Zijn dochter verteld hem veel.

Beautydag voor moeder en dochter

Een beauty dag wordt door de ouders niet echt gewaardeerd. Een van de Marokkaanse moeders vindt haar dochter nog te jong en de Antilliaanse moeder geeft aan dat zij zich daar ook niet zo mee bezig houden binnen het gezin (ODH8, 8.23, 22-03-2011). De Nederlandse vader wilde niet voor moeder spreken, hij had geen idee hoe zij daarin zou staan. Eén van de vier ouders, een Marokkaanse moeder, ziet een beautydag op de meidenclub wel zitten met haar dochter.

Praktische ideeën krijgen wat u voor de meidenclub kunt doen

Iets meer dan de helft, drie van de vijf ondervraagde ouders, zouden de praktische ideeën wel willen krijgen vanuit de meidenclub. De ouders die positief gereageerd hebben zouden mee willen helpen als de meidenwerker de ouder van te voren een concrete vraag stelt (OUK1, 1.30, 11-03-2011 en OUK3, 3.22, 11-03-2011).

Het ontvangen van een nieuwsbrief

Heel eenduidig zijn de ouders in hun positieve mening over het ontvangen van een nieuwsbrief, alle zes geïnterviewde ouders zouden het prettig vinden op de hoogte gehouden te worden doormiddel van een nieuwsbrief. De ouders zijn benieuwd wat er op de meidenclub gedaan wordt en zijn hier graag van op de hoogte. We vragen ons hierbij wel af of de ouders de nieuwsbrief überhaupt zouden kunnen lezen in verband met de slechte beheersing van de Nederlandse taal. Een mogelijkheid zou dan zijn dat de dochters de nieuwsbrief aan hun ouders vertalen.

Geen betrokkenheid van ouders bij de meidenclub

Alle ouders geven aan dat zij het prima vinden zoals het nu is. Geen betrokkenheid van de ouders bij de club zouden zij prima vinden. De Nederlandse vader:

"op dit moment bevalt het N. volgens mij heel goed, dus dan ben ik geneigd te zeggen; houden zoals het is."
(OUK3, 3.28, 11-03-2011)

"als het nodig is is er wel contact".
(OUK3, 3.29, 11-03-2011)

Conclusie

Wat wij uit het onderzoek opvallend vinden is dat de meerderheid van de ouders aangeeft iets te willen doen met bepaalde ideeën. We zouden het echter ook kunnen zien dat de ouders aangeven bereid te zijn om mee te doen, maar het niet direct nodig vinden.

Deze conclusie kunnen we opmaken uit het feit dat alle ouders tegelijk ook aangeven dat ze het prima vinden om niet bij de meidenclub betrokkenheid te zijn.

Vanuit de ouders is er vooral behoefte naar informatie wat er bij de meidenclub gedaan word. Zo zien we dat er vooral positief gereageerd is op de voorgestelde driemaandelijks nieuwsbrief, de informatieavond en het idee om ouders van te voren in te lichten over welke thema's op de club besproken zullen worden. Wat we daarbij opvallend vinden is dat ouders wel graag willen weten wat

er op de meidenclub gebeurd en besproken wordt, maar dat hier nauwelijks met hun dochter over gesproken wordt. We proeven dus wel een stukje behoefte aan betrokkenheid bij de ouders, hoewel deze niet heel groot is. We zien dan ook dat ouders weinig tot niet betrokken zijn bij de meidenclub, daar worden nauwelijks eigen initiatieven in genomen. Er wordt niet veel met de dochters gesproken over de inhoud van de meidenclub, maar we zien ook zeer weinig vragen of belangstelling van de ouders bij de meidenwerkers terecht komen. De betrokkenheid van ouders bij de meidenclub is op dit moment vooral afhankelijk van het initiatief van de meidenwerker. We krijgen hierdoor, en door de antwoorden van de ouders, het idee dat het de ouders niet zo veel uitmaakt of ze meer of minder betrokken worden bij de meidenclub.

Uit de resultaten kunnen we opmaken dat alle ouders, ongeacht de culturele achtergrond, vooral behoefte hebben aan informatie over de club. De behoefte aan betrokkenheid van ouders tussen de verschillende culturen verschilt daarin nauwelijks, op één onderwerp en cultuur na, namelijk de Nederlandse vader die geen behoefte heeft aan informatie over de thema's die besproken zullen worden op de meidenclub. Dat zouden we kunnen toeschrijven aan de Nederlandse samenleving, waar we individualistisch zijn en voor onszelf leven. Tegelijkertijd zien we hierin de collectiviteit van de Marokkaanse en Antilliaanse cultuur naar voren komen.

De kans is aanwezig dat wanneer de Marokkaanse ouders echt op de hoogte zijn van de thema's waarover gesproken wordt, dat de moeders dan wat moeite hebben dat hun dochter naar de club gaat. Onderwerpen zoals seksualiteit, liefde, vriendjes en ook zelfstandigheid zullen door de Marokkaanse ouders – met over het algemeen een moslimachtergrond - niet gewaardeerd worden. Bij de Antilliaanse en Nederlandse ouders zal dit waarschijnlijk nauwelijks een discussiepunt zijn, omdat deze onderwerpen over het algemeen geen probleemkwestie binnen deze culturen vormen.

Hoofdstuk 5

Beantwoording van deelvraag 3

De behoefte van *meiden* aan betrokkenheid van hun ouders bij de SuperWoman meidenclub.

Inleiding

Deze deelvraag gaat over de behoefte van de meiden aan betrokkenheid van hun ouders bij de SuperWoman meidenclub. Bij het beantwoorden van deze vraag gebruiken wij de informatie die we door middel van het afnemen van interviews onder meiden (en eventueel meidenwerkers) hebben verzameld. Naast het feit dat we zullen kijken of meiden wel of geen behoefte aan betrokkenheid van ouders bij de meidenclub hebben, zullen we ook kijken waar eventuele verschillen en overeenkomsten tussen de verschillende culturen liggen.

5.1 *De behoeften van meiden aan betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub*

De meeste meiden gaven in de interviews aan het goed te vinden als hun ouders geïnteresseerd zijn in hen en in de meidenclub. Alle meiden vinden het leuk om hun moeder een keer uit te nodigen bij de meidenclub. Een aantal meiden gaven echter ook aan dat hun moeder niet altijd hoeft te weten waar het over gaat op de club of alleen als het niet goed gaat (MUZ17, 17.8, 25-03-2011). Ook hoorden we van de meiden dat hun moeder niet vaak mee zou moeten komen. Een keer is leuk, maar het moet wel hun club blijven. Sommige meiden in Den Haag geven ook liever geen telefoonnummers door omdat ze bang zijn dat de meidenwerkers hun ouders zullen bellen als ze zich misdragen op de club (MWDH5, 5.18, 23-02-2011).

We zien dat de meidenclub een deel is van de leefwereld van de meiden. Veel meiden hebben hier vriendinnen en bespreken er, voor hen relevante, thema's. Wij denken dat de meiden ook meer betrokkenheid van hun ouders bij henzelf zullen ervaren als hun ouders meer betrokkenheid bij de meidenclub tonen.

5.2 *Concrete ideeën en de reacties van meiden*

In het vorige hoofdstuk heeft u kunnen lezen wat de reacties van de ouders waren op een aantal ideeën waardoor ouders meer betrokken zouden kunnen worden bij de meidenclub. Omdat het uiteindelijk om de behoeften van de meiden gaat is het belangrijk om te weten hoe de meiden hierover denken. We hebben deze ideeën dan ook aan hen voorgelegd. Op deze manier krijgen we een duidelijk beeld in hoeverre er behoefte is aan ouderbetrokkenheid en aan welke vorm van betrokkenheid de meiden behoeften hebben.

Zoals ook in het vorige hoofdstuk zullen wij de behoeften schematisch weergeven. We zullen nu specifiek ingaan op de behoefte van de meiden. Om een duidelijk en compleet beeld te krijgen van de behoeften hebben we ook de cijfers van de ouders hierin meegenomen. Hierdoor worden meteen de verschillen en overeenkomsten inzichtelijk.

Opmerking

Het aantal antwoorden dat per vraag gegeven is kan van elkaar verschillen. Dit kan verschillende redenen hebben. Als we van te voren wisten dat het meisje geen contact meer heeft met haar vader hebben we bijvoorbeeld de vraag over de vader-dochterdag niet gesteld.

Verder beheersen niet alle respondenten de Nederlandse taal goed. Hierdoor lukte het ons soms niet om de vraag duidelijk te maken en/of om een duidelijk antwoord te krijgen.

Per concrete vorm van betrokkenheid zullen we een korte toelichting geven op de uitkomsten.

Moeder-dochterdag		
	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	9	12
Negatief		1
Geen duidelijke mening		
Ouders positief	1 (2)	0 (1)

Door zowel de meiden die al eerder een moeder-dochterdag meegemaakt hebben als de meiden die hier nog niet mee bekend zijn, wordt er duidelijk overwegend enthousiast gereageerd op dit idee.

Het Antilliaanse meisje verteld dat ze het niet zo'n goed idee vindt omdat sommige meiden zich voor hun moeder zouden schamen (MDH18, 18.8, 17-03-2011).

Vader-dochterdag		
	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	7	6
Negatief	3	2
Geen duidelijke mening	4	
Ouders positief	0 (2)	0 (2)

Wanneer we deze cijfers omzetten in procenten zien we dat vierenvestig procent van alle ondervraagde meiden positief staat tegenover het idee van een vader-dochterdag. Eenendertig procent ziet het niet zitten om hun vaders uit te nodigen voor de meidenclub en vijfentwintig procent heeft er geen uitgesproken mening over.

We zien dat het aantal negatieve (of geen) reacties bij de Antilliaanse meiden vooral voortkomt uit de afwezigheid van de vader in het gezin. Bij de Marokkaanse meiden lijkt dit vooral te maken te hebben met de masculiniteit en grote machtsafstand in de gezinnen zoals ook uit de volgende reacties blijkt:

“Mijn vader vindt het zelf ook niet leuk maar ik vind het zelf ook niks voor vaders.”
(MUK2, 2.16 en 17, 25-02-2011)

“Nee. Mijn man zegt ‘nee, is voor vrouwen’.”
(OUK2, 2,5, 11-03-2011)

Ouders doen een avond mee

	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	11	7
Negatief	1	
Geen duidelijke mening		1
Ouders positief	2 (2)	0 (1)

Een keer mee doen, wordt over het algemeen leuk gevonden. Een aantal meiden gaven hierbij wel grenzen aan. Bijvoorbeeld de grens dat dit niet te vaak moet gebeuren of dat ouders alleen het laatste half uurtje komen kijken (MUZ17, 17.12, 25-03-2011). De meidenclub is hun 'terrein' en ze willen dit ook graag zo houden. Dit zou te maken kunnen hebben dat de meidenwerker een belangrijke 'significante andere' vormt buiten de ouders / het gezin die steun kan geven en een voorbeeldfiguur is (KMDB1, 1.14, 26-04-2011). Bovendien kunnen de jongeren op de meidenclub in een veilige omgeving grenzen leren kennen en een eigen identiteit gaan ontwikkelen. Dat dit buiten het gezin is heeft ook meerwaarde in verband met het losmaken van de ouders (KMDB1, 1.15, 26-04-2011).

Een party waarbij ouders mogen komen en iedereen lekker eten meeneemt

	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	11	7
Negatief	1	
Geen duidelijke mening		1
Ouders positief	2 (2)	0 (1)

Over het algemeen wordt er erg positief gereageerd op dit idee.

Moeder en dochter praten over hun relatie

	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	7	6
Negatief	1	1
Geen duidelijke mening	6	3
Ouders positief	1 (2)	0 (1)

Verschillende respondenten gaven aan hier thuis al over te praten. Verschillende Marokkaanse moeders en meiden gaven aan dat dit dingen zijn die volgens hen alleen binnen het gezin besproken zouden moeten worden.

Jawel, kan wel, maar eigenlijk is het iets voor thuis, dat hoeft niet perse hier.
(MUZ17, 17.15 en 16, 25-03-2011)

Informatieavond voor ouders

	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	11	7
Negatief	1	
Geen duidelijke mening	1	
Ouders positief	1 (2)	1 (1)

Het overgrote deel van de meiden zegt het goed te vinden als ouders weten wat de meidenclub is en wat daar gedaan wordt.

“Nou ik zou het wel goed vinden van de meidenclub, want dat is wel belangrijk”
(MUZ17, 17.17, 25-03-2011)

Ouders weten wanneer welk thema besproken wordt

	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	3	7
Negatief	5	
Geen duidelijke mening	4	1
Ouders positief	2 (2)	1 (1)

Naar verhouding zijn er meer ouders dan meiden die voorstander zijn van dit idee. Bovendien klinken de positieve antwoorden van de meiden niet erg overtuigend of enthousiast.

“Ze hoeven niet alles te weten van wat voor thema we hier doen”
(MUK3, 3.24, 11-03-2011)

Het kan zijn dat het gevoel van veiligheid voor de meiden aangetast wordt op het moment dat ouders op de hoogte gebracht worden van het besproken thema. Bij de antwoorden zien we dat de Antilliaanse meiden overwegend positiever reageren dan de Marokkaanse meiden. Op dit moment weten veel ouders bijvoorbeeld niet dat het thema ‘seksualiteit’ op de meidenclub besproken wordt. De Marokkaanse meiden zouden er weleens moeite mee kunnen hebben als hun ouders dit weten. Zie ook bij ‘de vijf SuperWoman thema’s’ het thema ‘seks en relaties’.

Beautydag voor moeder en dochter

	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief	12	9
Negatief		
Geen duidelijke mening		
Ouders positief	1 (2)	1 (1)

We zien dat de meiden hier erg enthousiast over zijn.

“Dat zou ik wel leuk vinden, want dat hoort wel bij een meidenclub”
(MUZ15, 15.20, 25-03-2011)

Geen betrokkenheid van ouders bij de meidenclub

	Marokkaans meisje	Antilliaans meisje
Positief		
Negatief	10	9
Geen duidelijke mening	2	
Ouders positief	2 (2)	1 (1)

Vooraf het verschil tussen de behoeften van de meiden en de behoeften van de ouders is hierbij een opvallend verschil. We zagen eerder al dat alle ouders het antwoord gaven dat zij het prima vinden zoals het nu is. Geen betrokkenheid van de ouders bij de club zouden zij prima vinden.

Bij de meiden zien we echter dat niemand het leuk zou vinden als er geen ouders bij de meidenclub betrokken zouden worden. Hieronder verschillende reacties van meiden:

- *Dan zou dat echt dom zijn* (MRD13, 13.37, 22-03-2011)
- *Ik vind dat ze moeten weten wat ik doe* (MUZ9, 9.25, 25-03-2011)
- *Ze moeten niet worden buitengesloten bij wat ik hier doe* (MUZ9, 9.26, 25-03-2011)
- *Ja... dat zou toch wel leuk zijn om IETS met moeders te doen hier* (MRD12, 12.28, 22-03-2011)

Eigen ideeën

Uitje	Koken	Activiteit	Uitgaan	Weet ik niet
4	4	6	1	7

Bij uitjes werden er attractieparken genoemd en bij activiteiten werden er de volgende activiteiten genoemd:

- Wandelen
- Fietsen
- Picknicken
- Kanoën
- Bowlen
- Museum bezoeken
- Spel/speurtocht
- Sportwedstrijd

5.3 De vijf SuperWoman thema's

Op de meidenclub worden er vijf thema's besproken. We hebben de meiden gevraagd over welke thema's zij door zouden willen praten met hun ouders na afloop van de meidenclub.

Hieronder de onderwerpen op volgorde. Het bovenste onderwerp is het meest gewaardeerde gespreksonderwerp tussen dochter en ouders. De onderste het minst gewaarde gespreksonderwerp.

Volgorde	Thema
1	Vriendschappen
2	Talenten
3	Zelfstandigheid
4	Identiteit
5	Seks en relaties

Het onderwerp vriendschappen en talenten blijkt een geliefd onderwerp onder de meiden. Verschillende meiden gaven hierbij aan dat hun ouders hier ook al van op de hoogte zijn. Ze weten met welke vrienden hun dochter omgaat en wat haar talenten zijn.

Bij de onderwerpen zelfstandigheid en identiteit twijfelden veel meiden of zij met hun ouders over dit onderwerp in gesprek zouden willen gaan. Wellicht heeft dit te maken met de puberteit waar de meiden zich op dit moment in bevinden. Het is een periode van zoeken en experimenteren wat er uiteindelijk toe moet leiden dat de jongere zich vindt in een sterk identiteitsbesef (Verkuyten, 2010, p. 81). Het losmaken van de ouders en het ontdekken van wie je zelf bent staat centraal. Zelfstandigheid en identiteit zijn wellicht onderwerpen waar de meiden liever met leeftijdgenoten over praten. Ook hierin zie je het proces van 'losmaken' van de ouders.

Over het onderwerp seks en relaties zien we grote verschillen in de antwoorden van de Marokkaanse meiden en de antwoorden van de Antilliaanse meiden. De Marokkaanse meiden lijken hier behoorlijk wat moeite mee te hebben. De Antilliaanse meiden (helemaal) niet. Zie tabel hieronder:

	Positief	Twijfel	Negatief
Marokkaanse meiden	1	5	7
Antilliaanse meiden	7	1	0
	-	-	-
Totaal	8	6	7

Marokkaans meisje:

"Niet in onze cultuur"

(MUK2, 2.33, 25-02-2011)

Antilliaans meisje:

"Daar praten we heel vaak over"

(MRD19, 19.26, 22-03-2011)

Conclusie

We hebben mogen zien dat alle meiden behoeften hebben aan een bepaalde mate van betrokkenheid van ouders bij de meidenclub. De meiden vinden het fijn als hun ouders weten wat ze doen, waar ze zijn en met wie ze optrekken. In veel antwoorden kwamen deze reacties dan ook terug. Ter overzicht hebben we nog een samenvattende tabel gemaakt waarin de behoefte van de meiden duidelijk naar voren komen. De cijfers tussen haakjes zijn het totaal aantal meiden aan wie de vraag gesteld is. De cijfers daarboven geven weer hoeveel meiden positief gestemd waren over het idee.

	moeder - dochter dag	vader - dochter dag	Avond meedoen met de club	American party	Thema over 'moeder-dochter' relatie	Informatieavond	Kennis van de thema's	Houden zoals het is
Marokkaanse meisje	9 (9)	7 (14)	11 (12)	11 (13)	7 (14)	11 (13)	3 (12)	0 (12)
Antilliaanse meisje	12 (13)	6 (8)	7 (8)	7 (8)	6 (10)	7 (7)	7 (8)	0 (9)

Daar waar de ouders het zouden zien zitten om meer informatie over de meidenclub te krijgen, zoals kennis over de thema's die op de meidenclub besproken worden, zien de meiden dat heel anders. Vooral de Marokkaanse meiden vinden het geen geweldig idee om bloot te geven waarover gesproken wordt op de club. Wellicht wordt het gevoel van veiligheid voor de meiden daardoor aangetast op het moment dat ouders op de hoogte worden gebracht van het besproken thema. Op dit moment weten veel ouders bijvoorbeeld niet dat het thema 'seksualiteit' op de meidenclub besproken wordt. De Marokkaanse meiden zouden er weleens moeite mee kunnen hebben als hun ouders dit weten.

Erg opvallend is dat 'geen betrokkenheid van ouders bij de meidenclub' door de ouders het meest gewaardeerd wordt en bij de meiden het minst. Dit zou te maken kunnen hebben met een stuk opvoedingsverlegenheid waarin de ouders verkeren. Zoals we al zeiden is het duidelijk dat de meiden graag een stukje betrokkenheid van de ouders bij de meidenclub zien. Het is een deel van de leefwereld van de meiden, waar ze hun ouders graag in meenemen. We zien dat de meiden het vooral leuk vinden om actieve activiteiten met de ouders te ondernemen. De meiden zijn voor veel ideeën in, tegelijk geven ze ook aan dat er grenzen liggen. Een keer in de zoveel tijd zouden ze het leuk vinden wat met hun moeder te doen. De vader wordt in het betrekken bij de activiteiten door de meeste meiden niet gewenst. Bij de Marokkaanse meiden heeft dat waarschijnlijk te maken met de sterke mate van masculiniteit en bij de Antilliaanse meiden zien we dat de vader veelal uit beeld is.

Hoofdstuk 6

Beantwoording van deelvraag 4

De behoefte vanuit Youth for Christ aan betrokkenheid van ouders

Inleiding

In dit hoofdstuk zullen wij ingaan op de behoefte vanuit Youth for Christ aan betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub. We kijken hierbij naar de visie en werkwijze van Youth for Christ en de behoeften van de meidenwerkers. Deze informatie hebben wij nodig om passende aanbevelingen te kunnen doen die voor Youth for Christ relevant zijn. Voor het beantwoorden van deze deelvraag maken wij gebruik van het interview met Letje Melis (PITIStraat) en de interviews met de meidenwerkers. Bovendien zullen wij de literatuur en expertbijeenkomst hierin meenemen.

6.1 De visie en werkwijze van Youth for Christ met betrekking tot ouderbetrokkenheid

Zowel in de literatuur als in het interview met PITIStraat kwam naar voren dat Youth for Christ de volgende drie uitgangspunten voor hun manier van werken hanteert:

- Behoeftegericht
- Relationeel
- Holistisch

Met betrekking tot het betrekken van ouders bij de SuperWoman meidenclub houdt dit in dat zij aan willen sluiten bij de behoeften van jongeren. Hiervoor is nodig te weten wat de behoeften van de jongeren zijn. Als dit duidelijk is zullen de meidenwerkers hierbij aan moeten sluiten (KMDB1, 1.10, 26-04-2011). Dit kan echter ook per meidenclub verschillen. Dit komt omdat er unieke meiden en gezinnen bij betrokken zijn (KMDB1, 1.19, 26-04-2011). De meidenwerker is op dit moment vrij een eigen invulling te geven aan de behoeften van de meiden. Youth for Christ vindt dit van grote waarde (KMDB1, 1.9, 26-04-2011). Wel wordt bij voorkeur door de meidenwerksters vooraf doelen voor een dergelijke activiteit geformuleerd – bijvoorbeeld gelinkt aan de SuperWoman-programma's over familie (KMDB1, 1.11, 26-04-2011). Het bereiken van ouders is geen doel op zich (KMDB1, 1.13, 26-04-2011). Youth for Christ zal altijd in de eerste plaats kijken naar de behoefte van de jongeren (KMDB1, 1.18, 26-04-2011).

Naast 'behoeftegericht' wilt Youth for Christ relationeel en holistisch werken. Dit houdt onder andere in dat de jongerenwerker zich niet beperkt tot alleen de jongere maar ook oog heeft voor zijn/haar context. De ouders horen hier dus ook bij (KMDB1, 1.16, 26-04-2011). Het is wenselijk wanneer de meidenwerker door de relatie met de meiden ook in contact komt met de ouders (KMDB1, 1.17, 26-04-2011). Youth for Christ zal haar lokale groepen echter nooit 'opleggen' contact te zoeken met ouders omdat dit geenszins te forceren is. De meidenwerksters kennen hun situatie het beste en ze zijn volgens Letje Melis doordrongen van de uitgangspunten (behoeftegericht / relationeel) (KMDB1, 1.20 en 21, 26-04-2011).

In de functieomschrijving van een meidenwerker bij Youth for Christ zien we dat het leggen en onderhouden van relaties een onderdeel is van de taken en verantwoordelijkheden van de meidenwerker. Een onderdeel van het leggen en onderhouden van relaties is het contacten van het netwerk van de meiden. Ouders zijn onderdeel van het netwerk van de meiden. Dit houdt dus ook in dat de meidenwerker contact legt en onderhoudt met de ouders van de meiden.

Zie bijlage 5 voor een complete functieomschrijving van een meidenwerker bij Youth for Christ.

6.2 *Het belang van ouderbetrokkenheid volgens Youth for Christ*

Wij zullen hieronder beschrijven wat volgens Youth for Christ het belang is van de betrokkenheid van ouders bij hun dochter.

Ietje Melis gaf namens Youth for Christ aan wat de meerwaarde is van het hebben van oudercontact. Zij geeft onder andere aan dat een vertrouwensband soms broodnodig is om meiden toestemming te laten verwerven mee te doen in het werk (KMDB1, 1.1, 26-04-2011). Verder kan je soms pedagogisch aansluiten bij de lijn van de ouders (of nadrukkelijk niet, maar dan ben je je hier van bewust) (KMDB1, 1.2, 26-04-2011). Dit kwam ook terug in de expertbijeenkomst waarin Eline (meidenwerker Utrecht Kanaleneiland) aangaf gebruik te maken van de overeenkomstige normen en waarden van Islamieten en Christenen. Zij probeert hierin naast de moeder te gaan staan en zo haar vertrouwen te winnen en samen bepaalde doelen te bereiken in de opvoeding van de meiden. Een ander punt is dat je als meidenwerker meer inzicht in de meiden hebt doordat je hun thuissituatie een beetje kent (KMDB1, 1.3, 26-04-2011) bovendien kan je de kloof tussen thuis en de straat enigszins overbruggen – die in oosters culturen zeer groot is (KMDB1, 1.4, 26-04-2011). Verder zou je opvallend gedrag van jongeren met ouders kunnen bespreken (KMDB1, 1.5, 26-04-2011).

In de expertbijeenkomst hebben we nagedacht over het belang van betrokkenheid van ouders bij hun dochter. Er kwam naar voren dat er nauwelijks openheid is in de relatie tussen Marokkaanse ouders en hun dochters met betrekking tot bepaalde thema's zoals seksualiteit. Het gevaar hiervan is dat hun dochter in het geheim een vriendje heeft. De meiden kunnen de situatie nog altijd niet goed overzien en ouders kunnen hun dochter niet beschermen tegen verkeerde relaties. Ook voor de volgende generatie is het belangrijk dat de ouders wel leren praten met hun dochter. Het is daarom goed dat de meidenwerkers in deze generatie investeren, vooral qua openheid.

Eline vindt de betrokkenheid van moeders bij hun dochter erg belangrijk, omdat de meiden hun moeder echt nodig hebben. Martine (onze afstudeerbegeleidster) gaf aan dat het over het algemeen bekend is dat meiden zich in de puberteit losmaken van hun ouders maar wel graag advies van hen willen. Ouders hebben in deze periode een opvoedingsverlegenheid waardoor de betrokkenheid van ouders bij hun dochter in de tienerjaren juist afneemt. In de Antilliaanse gezinnen kan het ook zijn dat een tante of ouder de rol van opvoeder op zich heeft genomen, verteld Mounia (Den Haag).

6.3 *Het belang van ouderbetrokkenheid volgens de literatuur*

Wij zullen vanuit de literatuur bekijken wat het belang is van de betrokkenheid van ouders bij hun kind(eren).

In opdracht van het Engelse ministerie van onderwijs onderzocht Charles Desforges in 2003 wat er op dat moment vanuit onderzoek bekend was over het effect van ouderbetrokkenheid op leerresultaten. Uit het onderzoeksrapport van Desforges blijkt dat de betrokkenheid van de ouders het schoolsucces en plezier van het kind voor een groot deel bepaalt. Scholen en andere belangrijke omgevingsfactoren zoals de vriendengroep, straat en meidenclub hebben op hun beurt ook invloed op de meiden. Kort gezegd is het welbevinden van de meiden een van de redenen waarom de meidenwerkers van SuperWomen meidenclub streven om in relatie te komen met de ouders van deze meiden.

Steun van vrienden, ouders en de meidenwerker:

Uit onderzoek naar sociale steun van ouders en vrienden en emotionele problemen in de adolescentie blijkt zelfs dat op een gegeven moment vrienden tijdens deze fase even centraal komen

te staan als ouders (Helsen e.a. 1997 zoals weergegeven in Lam, 2004). Tijdens de adolescentiefase vermindert de waargenomen steun van ouders over het algemeen en neemt steun van leeftijdsgenoten toe.

Als de meidenwerker een belangrijke rol gaat spelen in het leven van de meiden wordt de kans dat ze gebruik maken van de steun groter.

Rol van de ouders

De opvoeding van pubers is een moeilijke taak voor de ouders, voor zowel migranten- als autochtone ouders. Vooral als de ouders zelf een traditionele opvoeding genoten hebben of als zij niet in de Nederlandse cultuur opgegroeid zijn. De opvoeding van migranten verschilt vaak een hoop met dat van de Nederlandse samenleving. Zo zijn de gezinnen uit niet westerse culturen over het algemeen veel groter en liggen de opvoedingsdoelen op hele andere gebieden, dan dat de Nederlandse ouder zal nastreven. De kinderen van migranten ouders hebben het vaak moeilijk, mede door de vaak strengere vorm van opvoeding waar de regels verplicht nageleefd moeten worden. In de Marokkaanse cultuur zien we dat inspraak, tegenspraak, assertiviteit, discussie en protest veelal niet wordt geaccepteerd en kan met lijfelijke straffen tegengegaan worden.

Voor veel ouders is de puberfase van hun zoon of dochter dus een moeilijke fase. Ouders durven hun kinderen moeilijk los te laten, omdat ze hun kind niet vertrouwen. Dit blijkt ook uit de reactie van een van de Marokkaanse moeders die we geïnterviewd hebben:

“Dit is een moeilijke tijd. De grote meiden op club kijken weleens naar jongens. Is moeilijk.”
(OUK1, 1.18, 11-03-2011)

De pubers zetten zich in deze fase vaak af tegen hun ouders, maar juist in deze periode zijn de ouders van groot belang voor hen. Toch hebben de adolescenten juist in deze moeilijke fase behoefte aan steun van hun ouders. De ouders staan voor een moeilijke taak omdat ze hen langzaam moeten leren loslaten. De ouder heeft de taak om ondanks de angst dat hun puber verkeerde keuzes maakt, zijn of haar vertrouwen te geven in de keuzes die het maakt. Dat maakt dat de puber zich gehoord en gesteund zal voelen. De puber zit niet te wachten op controle van de ouder, maar hebben het wel nodig om te weten dat ze altijd terug kunnen komen bij de ouder. Op deze manier kunnen ze zich ongehinderd blijven ontwikkelen (Bil, 2009, p. 248)

Om te weten op welke manier ouders hun betrokkenheid tonen bij hun kinderen moeten we weten hoe ouders met hun kinderen omgaan. We kijken naar de verschillende opvoedingsstijlen die ouders kunnen handhaven. Deze zijn volgens Angenent (2009) verbonden aan vier basisbegrippen: warmte, dominantie, toegeeflijkheid en koelheid.

De afgelopen dertig jaar zijn er veel studies gedaan naar verschillende vormen opvoeding. Warmte, sensitiviteit, responsiviteit en een contingente stijl van opvoeden zal leiden tot een veilige hechting. Volgens Delfos (2007, p. 229) is de democratische opvoedingsstijl het meest bevorderlijk voor het kind, omdat daar mogelijkheid is tot overleg. Daarmee wordt de jongere gerespecteerd in zijn individu en wordt zijn autonomie en zelfstandigheid bevorderd. Los van welke cultuur dan ook kunnen wij dus zeggen dat deze opvoedingsstijl de beste is.

De kern van het ouderschap is dat de ouder er ‘onvoorwaardelijk is’ voor zijn of haar kind.

6.4 De behoefte van de meidenwerkster aan betrokkenheid van ouders bij de club

Omdat de behoeften van de meidenwerksters kunnen verschillen is deze vraag per meidenwerker beantwoordt.

Den Haag – Schilderswijk

Mounia

Mounia zou graag willen dat de ouders zien wat hun dochter meemaakt en zien wat er op de meidenclub gebeurt (MWDH5, 5.7, 23-02-2011). Zij zou het waarderen wanneer ouders af en toe een kijkje komen nemen (MWDH5, 5.8, 23-02-2011). Op het moment van interviewen gaf Mounia aan dat ze in Den Haag een plan op willen stellen voor 2011, om de ouders meer te betrekken bij de meidenclub (MWDH5, 5.9, 23-02-2011).

Marlinde

Marlinde vindt het een goed idee om moeders meer te betrekken bij de meidenclub, omdat zij hierdoor meer zicht hebben op hun kind (MWDH3, 3.39, 24-02-2011). Vooral op de beautydag en de moeder-dochterdag reageert zij enthousiast (MWDH3, 3.38 en 40, 24-02-2011). Zij vult hierbij aan dat het leuk zou zijn als Mounia en Marlinde hun eigen moeders mee zouden nemen naar de club. Dan kunnen de meiden zien hoe zij met hun moeders omgaan (MWDH3, 3.41, 24-02-2011). Verder denkt Marlinde dat het goed zou zijn om in het begin ontspannen activiteiten aan te bieden aan de ouders. Later in het contact zou het meer serieus kunnen worden (MWDH3, 3.42, 24-02-2011).

Marlinde denkt dat de ouders meer betrokken zouden zijn bij hun dochters wanneer zij zelf wijzer zouden worden (MWDH3, 3.37, 24-02-2011). Veel ouders hebben zelf problemen en kunnen hierdoor niet het goede voorbeeld geven.

Rotterdam – Millinx

Debbie en Nadine

Debbie en Nadine zouden graag zien dat ze bij de ouders bekend zijn als meidenwerkers. Verder appreciëren zij een vertrouwensband tussen hen en de ouders van de meiden die de meidenclub bezoeken (MWRD4, 4.11, 28-02-2011).

Utrecht – Zuilen

Sarah

Sarah zou willen zien dat de ouders van de meiden meer respons geven als er iets georganiseerd wordt (MWUZ1, 1.26, 17-02-2011).

Utrecht – Kanaleneiland

Eline

Eline zegt dat ze niet wilt dat de ouders alles weten wat er wordt besproken op de meidenclub (MWUK2, 2.18, 17-02-2011). Als sommige Marokkaanse ouders weten dat hun dochter het weleens over jongens heeft op de club of als zij weten dat het thema 'seksualiteit' besproken wordt, mag hun dochter waarschijnlijk niet eens meer komen. Een bepaalde afstand vindt zij oké (MWUK2, 2.19, 17-02-2011).

Verder is Eline al blij als zij bijvoorbeeld op een moeder-dochterdag de moeder en dochter samen heeft (MWUK2, 2.17, 17-02-2011).

Op dit moment doet Eline veel voor de ouders en de ouders vinden dit ook normaal (MWUK2, 2.24, 17-02-2011). Ze zou liever wel wat meer verantwoordelijkheid bij de ouders willen zien (MWUK2, 2.20, 17-02-2011). Als voorbeelden noemt zij het opzetten van een roulatiesysteem om te rijden of het klussen in het nieuwe meidenhuis (MWUK2, 2.21, 17-02-2011). Ze zou het leuk vinden als ouders mee komen helpen (MWUK2, 2.22, 17-02-2011).

Conclusie

Youth for Christ werkt behoeftegericht, relationeel en holistisch. Voor de betrokkenheid van ouders betekent dit dat de jongerenwerker ingaat op de behoeften van de meiden en zich niet beperkt tot alleen de meiden maar ook oog heeft voor haar context, en dus ook voor de ouders.

Het is wenselijk wanneer de meidenwerker door de relatie met de meiden ook in contact komt met de ouders.

De relatie tussen meidenwerker en ouder blijkt van groot belang. In sommige gevallen is dit noodzakelijk om de dochter naar de club te laten komen. Verder kunnen de meidenwerkers hierdoor pedagogisch aansluiten bij de lijn van de ouders en hebben zij meer inzicht in de meiden doordat ze hun thuissituatie kennen. Verder kan de meidenwerker hierdoor de kloof tussen thuis en de straat enigszins overbruggen en kunnen de meidenwerkers opvallend gedrag met de ouders bespreken.

Openheid in de relatie tussen moeder en dochter is van groot belang om de dochter te kunnen beschermen en adviseren. Verder zien we dat de betrokkenheid van ouders voor een groot deel het schoolsucces en plezier van het kind bepaalt.

De tienermeiden zetten zich in de puberfase vaak af tegen hun ouders, maar juist in deze periode hebben zij behoefte aan de steun van hun ouders. De ouders staan voor een moeilijke taak omdat ze hen langzaam moeten leren loslaten en ondanks de angst dat hun puber verkeerde keuzes maakt, zijn of haar vertrouwen geven in de keuzes die het maakt. Dat maakt dat de puber zich gehoord en gesteund zal voelen.

We zien dat de democratische opvoedingsstijl het meest bevorderlijk is voor het kind, omdat daar mogelijkheid is tot overleg.

In Den Haag wordt het op prijs gesteld wanneer ouders af en toe een keer komen kijken op de club. Zij zouden zelf meer willen investeren in oudercontact.

In Rotterdam zouden de meidenwerkers graag een vertrouwensband op willen bouwen met de ouders van de meiden. In Utrecht Zuilen wordt het gewaardeerd als ouders meer respons geven aan activiteiten die georganiseerd worden. In Utrecht Kanaleneiland wordt een bepaalde afstand van ouders ook juist op prijs gesteld daarentegen zou Eline liever wel meer verantwoordelijkheid bij de ouders willen zien.

Hoofdstuk 7

Conclusie en discussie

Hoe zouden de verschillende Marokkaanse, Antilliaanse en autochtone actoren van de SuperWoman meidenclub van Youth for Christ de betrokkenheid tussen ouder(s) en dochter(s) prefereren?

7.1 Conclusie

Om de onderzoeksvragen uit deze studie te beantwoorden is een kwalitatieve analyse uitgevoerd zoals beschreven in het hoofdstuk Methodische verantwoording. Met behulp van de bovenstaande hoofdstukken geven wij antwoord op de hoofdvraag.

Nadat we de probleemstelling hebben onderzocht kunnen wij concluderen dat er mogelijkheden liggen bij het meidenwerk van de SuperWoman meidenclub, van Youth for Christ, om de ouderbetrokkenheid te stimuleren. Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat een kind zich het best voelt als ouders optimaal betrokken zijn bij hun levenscontext. Ook uit de resultaten van ons onderzoek kan geconcludeerd worden dat de meiden behoefte hebben aan meer ouderbetrokkenheid bij de club. De meidenwerkers zouden hier, gezien de visie en werkwijze van Youth for Christ, iets mee moeten doen. We zullen hieronder verder ingaan op de gewenste vorm van ouderbetrokkenheid per actor.

De visie en werkwijze van Youth for Christ

Youth for Christ heeft behoefte aan meer betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub. Dit kunnen wij concluderen uit hun behoeftegerichte aanpak. We zien namelijk dat er vanuit de meiden behoefte is aan meer oudercontact. De meidenwerkers zullen hier dus op in moeten spelen.

Gewenste vorm

De gewenste vorm van ouderbetrokkenheid is voor Youth for Christ voornamelijk spontaan en passend bij de behoefte van de meiden. Dit kan soms ook proactief zijn, vooral in situaties die daar duidelijk om vragen.

Meidenwerkers van de SuperWoman meidenclub van Youth for Christ

De meidenwerkers geven overwegend aan behoefte te hebben aan meer betrokkenheid van ouders.

Gewenste vorm

De vorm van betrokkenheid waar de meidenwerkers behoefte aan hebben is per meidenwerker verschillend. De een vindt het prettig als ouders wat vaker komen kijken bij de meidenclub. De ander als ouders meer verantwoordelijkheden op zich nemen.

Meiden tussen de 12 en 16 jaar die de SuperWoman meidenclub bezoeken

De meiden geven aan dat zij het goed en belangrijk vinden als ouders betrokkenheid tonen bij de meidenclub. Zij zouden daarom meer betrokkenheid van hun ouders bij de meidenclub appreciëren.

Gewenste vorm

De behoeften van de meiden met betrekking tot de verschillende vormen van betrokkenheid van ouders bij de meidenclub zijn weergegeven in onderstaande tabel.

We hebben de activiteiten op volgorde van de behoeften van de meiden gezet. Bovenaan staat de meest gewaardeerde vormen van betrokkenheid en onderaan de minst gewaardeerde vorm.

Volgorde:	De vorm van betrokkenheid:
1	- Een beautydag voor moeder en dochter - Een moeder-dochterdag
2	Een informatieavond over de meidenclub
3	Een party waarbij moeders en dochters lekker eten meenemen
4	Een avond meedoen met de club
5	Het praten over de moeder-dochter relatie op de club
6	- Weten wanneer welk thema op de club besproken wordt - Een vader-dochterdag
7	Geen betrokkenheid bij de meidenclub

De meiden hadden zelf ook een aantal ideeën. Het doen van een activiteit, een uitje en samen koken met de moeders werden het meest genoemd.

Ouders van meiden tussen de 12 en 16 jaar die de SuperWoman meidenclub bezoeken

De ouders reageren zowel beamend op de vraag of ze meer betrokken zouden willen worden als op de vraag of zij tevreden zijn met hoe hun betrokkenheid op dit moment bij de meidenclub is.

Gewenste vorm

Hieronder hebben we de behoeften van de ouders weergegeven met betrekking tot de volgende vormen van betrokkenheid bij de meidenclub.

We hebben de activiteiten op volgorde van de behoeften van de ouders gezet. Bovenaan staan de meest gewaardeerde vormen van betrokkenheid en onderaan de minst gewaardeerde vorm.

Volgorde:	De vorm van betrokkenheid:
1	- Het ontvangen van een nieuwsbrief - Geen betrokkenheid bij de meidenclub
2	Een informatieavond over de meidenclub
3	- Weten wanneer welk thema op de club besproken wordt - Een beautydag voor moeder en dochter
4	- Een avond meedoen met de club - Het krijgen van concrete ideeën wat ze zouden kunnen doen - Een party waarbij moeders en dochters lekker eten meenemen
5	- Een moeder-dochterdag - Het praten over de moeder-dochter relatie op de club
6	Een vader-dochterdag

Overig

De rol van de meidenwerker met betrekking tot de betrokkenheid van ouders bij de meidenclub

Een andere belangrijke conclusie die wij kunnen trekken uit ons onderzoek is dat de meidenwerker veel invloed heeft op de betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub. De relatie speelt hierbij een grote rol. Als er veel initiatief vanuit de meidenwerker komt is er ook meer betrokkenheid van ouders bij de meidenclub en is er meer contact tussen meidenwerker en ouder.

7.2 Interpretatie

Als we terugkijken naar het onderzoek dan hebben we de indruk dat het de ouders niet veel uitmaakt of zij meer of minder betrokken worden bij de meidenclub. We hebben hierdoor het idee dat de ouders zich niet bewust zijn van het belang van hun betrokkenheid bij hun dochter. Aan de ene kant denken wij dat zij meer betrokkenheid zullen tonen als zij zich hier wel van bewust zijn. Aan de andere kant vinden wij het ook begrijpelijk. Als je kind naar school, de zondagschool of een hobbyclub gaat, ben je hier als ouder ook niet heel erg bij betrokken. Je wilt het kind ook stimuleren in zijn/haar zelfstandigheid. Wel vinden wij het belangrijk dat de ouder betrokken is bij de dochter door tijd met haar door te brengen, open te zijn en gehoor te geven aan activiteiten die voor ouders georganiseerd worden. Wanneer dit er niet/nauwelijks is binnen gezinnen zou de meidenclub hier, wat ons betreft, een stimulerende rol in mogen spelen. Wij hechten daarom ook grote waarde aan het initiatief van de meidenwerkers tot contact met de ouders.

De ouders geven aan behoefte te hebben aan het krijgen van informatie. Naar onze mening vraagt dit weinig tot geen respons in de betrokkenheid van ouders bij de meidenclub. Zij hoeven hierbij zelf weinig initiatief te nemen. Dit komt op ons wat 'gemakzuchtig' over.

De behoefte aan betrokkenheid verschilt per actor (meiden, ouders en meidenwerkers). Dit maakt het lastig om iedereen daarin tegemoet te komen in onze aanbevelingen. Wij vinden dat de behoeften van de meiden als uitgangspunt genomen dienen te worden. Dit omdat het meidenwerk er in de eerste plaats voor de meiden is en gericht zou moeten zijn op haar behoeften.

Omdat de meidenwerkers te maken hebben met de Marokkaanse cultuur, die een grote mate van verlegenheid kent, vraagt dit om een speciale aanpak. Wij denken dat het belangrijk is dat er veel aandacht en tijd in de persoonlijke relaties gestoken wordt zodat er gestreefd kan worden naar openheid in de gezinnen. Bij de Antilliaanse cultuur heeft het andere gevolgen dat de moeder weinig betrokken is, dit heeft vaak te maken met een druk levensbestaan en veel zorgen. Het gaat hier vaak om eenoudergezinnen. Omdat het niet makkelijk is voor de meidenwerkers contact te leggen en te onderhouden met de ouders, onderstrepen wij het belang van een instructie voor meidenwerkers hoe zij dit contact het best aan kunnen pakken.

Ouders hebben soms geen behoefte aan betrokkenheid bij de club omdat zij het te druk zouden hebben. Dit is naar onze mening ook te begrijpen als we kijken naar de context van deze gezinnen. De Marokkaanse gezinnen leiden een druk bestaan doordat de vader vaak kostwinner is en moeder druk is met het huishouden en de vaak vele kinderen in het gezin. Wij zagen deze drukte ook terug in het gezin van de Nederlandse vader. Bij de Antilliaanse gezinnen zien we veel zorgen. De moeders staan er vaak alleen voor en maken lange werkdagen. Wij begrijpen dat deze ouders er niet of nauwelijks aan toe komen zich naast alle andere verantwoordelijkheden ook met de meidenclub bezig te houden. Toch zien wij het belang van de betrokkenheid van de ouders en de behoeften van de meiden naar de betrokkenheid van hun moeder ten aanzien van de meidenclub. Het is dan ook goed om deze behoeften serieus te nemen en daar actie op te ondernemen.

7.3 Beperkingen onderzoek

Tijdens ons onderzoek zijn we een aantal hindernissen tegengekomen die de betrouwbaarheid van ons onderzoek minder nauwkeurig maken dan wij zouden willen.

Het begrip ‘betrokkenheid’

Een lastig punt dat we tegenkwamen is dat het begrip ‘betrokkenheid’ een erg breed begrip is. Wij hebben daarom concrete vormen van betrokkenheid in ideeën omgezet en de ouders deze ideeën voorgelegd. Deze ideeën zijn echter niet ‘allesdekkend’. Bovendien is het woord ‘betrokkenheid’ een lastig woord voor de Antilliaanse en Marokkaanse ouders (en voor sommige meiden). Dit woord is lastig uit te leggen in andere bewoordingen, waardoor dit de antwoorden op onze vraag beïnvloed zou kunnen hebben.

Aantal interviews

We hadden het voornemen om in eerste instantie zo’n dertig ouders en dochters te interviewen. Na enig overleg tussen onze afstudeerbegeleider en de meidenwerkers bleek dit echter niet haalbaar. Daarom stelde wij ons streven bij om ons te wagen aan achttien interviews met ouders in totaal. Dat zou betekenen: twee Antilliaanse ouders, twee Nederlandse ouders en twee Marokkaanse ouders per stad. Uiteindelijk zijn we uitgekomen op vijf Marokkaanse ouders in Utrecht, drie Antilliaanse ouders in Den Haag en helaas geen ouders in Rotterdam. Door de in totaal maar acht geïnterviewde ouders is ons onderzoek wat achtergebleven in zijn kracht in betrouwbaarheid. Toch hebben we naar onze mening voldoende kwaliteit kunnen neerzetten om ons onderzoek wel betrouwbaar te houden. Naast dat we maar acht ouders hebben geïnterviewd hebben we in totaal tweeëntwintig meiden en zes meidenwerkers kunnen interviewen.

Verschillen in aantal afgenomen interviews per cultuur

We zijn er vanuit gegaan dat deze drie nationaliteiten voldoende representatief zouden zijn voor ook andere meidenclubs in Nederland. Helaas is dit niet mogelijk gebleken, omdat we de Nederlandse nationaliteit, die we op één Nederlandse vader na, niet tegen zijn gekomen. De meidenclubs bleken redelijk homogeen van cultuur zijn, waardoor we de drie culturen per stad niet hebben kunnen interviewen. Door het verschil in aantal interviews per cultuur staan de bevindingen niet geheel in overeenstemming met elkaar.

Verschillen in aantal antwoorden

Het contact tussen de meidenwerker en de meiden is gebaseerd op vertrouwen. Hierdoor was er niet overal de mogelijkheid om de interviews zelf af te nemen. Dat heeft gevolgen gehad in onze onderzoeksmethode, waardoor we de interviews sterk hebben moeten beperken in aantal vragen. Drie interviews met ouders zijn op deze manier afgenomen. Hierdoor beschikken deze drie uitgewerkte interviews niet over de volledige informatie die we nodig hadden. Ook mede doordat de interviews met deze drie ouders zeer moeizaam verliepen in verband met de slechte beheersing van de Nederlandse taal. Daardoor kan het aantal antwoorden dat per vraag gegeven is van elkaar verschillen.

Taalbarrière

Doordat we te maken hadden met jonge meiden, maar ook met verschillende taalbarrières doordat de meiden en/of ouders de Nederlandse taal niet volledig beheersten hebben we onze vragen simpel moeten houden. De taalbarrière heeft negatieve invloed gehad op het afnemen van onze interviewvragen en ook in de beperking dat we niet goed konden doorvragen. Dit heeft uiteindelijk geleid naar gebreken in de pure betrouwbaarheid van ons onderzoek. Mede omdat we niet goed

weten of de meiden en/of ouders onze vragen goed begrepen hebben. Ook werden er vaak korte antwoorden gegeven, waardoor de informatie beperkt bleef.

Hoofdstuk 8

Aanbevelingen

Inleiding

Uit de conclusies naar de gewenste vorm van ouderbetrokkenheid kunnen we nu de volgende aanbevelingen voor Youth for Christ opmaken.

1. 'Belang ouderbetrokkenheid' in folder

Gezien de visie en werkwijze van Youth for Christ zijn wij van mening dat het goed is om het belang van de betrokkenheid van ouders bij de SuperWoman meidenclub te omschrijven. Dit zou Youth for Christ vervolgens in de folder 'een methodiekbeschrijving voor meidenwerk' kunnen opnemen.

2. Functieomschrijving

Ook in de functieomschrijving van de meidenwerker is het van belang dat er duidelijkheid wordt verschaft over de verwachtingen vanuit Youth for Christ ten aanzien van het betrekken van ouders bij de meidenclub, ten behoeve van de meiden zelf. Hiermee wordt duidelijkheid geschept over de gevraagde grondhouding van de meidenwerker. Youth for Christ zou dit kunnen doen door onder het kopje 'relaties leggen en onderhouden' het oudercontact specifiek te benoemen.

3. Stappenplan als inspiratie en leerbron

Omdat het voor de meidenwerkers moeilijk blijkt om vorm en inhoud aan ouderbetrokkenheid te geven, zou het volgens ons goed zijn om een duidelijk en concreet stappenplan op te stellen. Dit als inspiratie en leerbron voor de meidenwerkers of stagiair collega's. Hierdoor kunnen de meidenwerkers nieuwe mogelijkheden ontdekken in het leggen en onderhouden van contacten met ouders en kunnen zij deze mogelijkheden realiseren.

4. Ouders bewust maken

Het zou goed zijn om een onderzoek of plan op te stellen hoe meidenwerkers het belang van betrokkenheid van ouders bij hun dochter duidelijk kunnen maken, waardoor zij de waarde hiervan meer gaan inzien. Indien zij hier geen tijd voor hebben zouden zij dit kunnen uitbesteden aan andere organisaties, daar waar behoefte is. Het is hierbij wenselijk dat de meidenwerkers op de hoogte zijn van de sociale kaart van hun wijk/stad.

5. Praktische ideeën

Uit de antwoorden van de interviews met de ouders zien we dat er vanuit de ouders vooral behoefte is aan informatie wat er bij de meidenclub gedaan wordt. Zo zien we dat er vooral positief gereageerd is op de voorgestelde driemaandelijke nieuwsbrief, de informatieavond en het idee om ouders van te voren in te lichten over welke thema's op de club besproken zullen worden. Het zou goed zijn om hierop in te spelen, zodat een (kleine) basis van contact gelegd kan worden. Dit zou kunnen door ouders een laatste halfuur mee te laten draaien met de club, zodat deze zelf kunnen ervaren hoe de meidenclub draait en wat er gedaan wordt. Dit zijn mogelijke momenten om informatie uit te wisselen en tegelijkertijd in relatie te treden met de ouders.

De meiden gaven aan dat ze graag wat meer actief met de ouders bezig zouden willen zijn als het gaat om ouderbetrokkenheid. Een groot deel van de geïnterviewde meiden vinden de moeder-dochterdag een leuk idee, dat ze graag met hun moeder ondernemen. Tijdens deze activiteiten kan er op een muzische (speelse) wijze ingespeeld worden naar gelang de visie van de meidenwerker in het bouwen aan relatie tussen moeder en dochter en mogelijk de meidenclub. Een mooie manier is het voorbeeld dat door een van de meidenwerkers genoemd werd om hun eigen moeder uit te

nodigen, zodat door privé te delen openheid ontstaat en tegelijkertijd een voorbeeld voor de moeders en dochters kan zijn in de omgang met elkaar.

6. Wonen in de wijk

We zien veel positieve resultaten bij het werk van Eline (meidenwerker Utrecht Kanaleneiland) die midden in de wijk woont en daardoor goed op de hoogte is van wat er zich in de wijk afspeelt. Ze komt de ouders van de meiden van haar meidenclub op straat tegen, waardoor ouders haar van gezicht kennen en vertrouwen in haar hebben. Bij een sollicitatie zou het eventueel als voorwaarde/ voorkeur gesteld kunnen worden dat de meidenwerker in de desbetreffende wijk woont.

7. Interviews afnemen

Vanuit de ervaringen die wij hebben opgedaan met het afnemen van interviews met Marokkaanse en Antilliaanse meiden willen wij Youth for Christ adviseren, in het afnemen van interviews met deze doelgroep, gebruik te maken van korte zinnen en simpel taalgebruik. Ook bij het interviewen van Marokkaanse en Antilliaanse ouders is dit van groot belang. Het kan hierbij helpend zijn gebruik te maken van een tolk. Kinderen kunnen vaak ook goed vertalen, toch heeft dit niet onze voorkeur. Bovendien is basiskennis over de culturele achtergrond van de respondent wenselijk. Dit heeft ons erg geholpen om de antwoorden te begrijpen.

8. Aanbevelingen nader onderzoek

- Omdat het investeren in de relatie met de ouders van de meiden vaak veel tijd kost voor de meidenwerker, is het van belang te weten of de meidenwerkers deze tijd hebben. Wij bevelen Youth for Christ daarom aan onderzoek onder meidenwerkers te doen. Dit kan middels een enquête. Vervolgens kunnen zij bepalen, indien nodig, meer tijd beschikbaar te stellen voor het investeren in oudercontact.
- Het zou interessant zijn als er nader onderzoek gedaan wordt naar communicatiepatronen in de gezinnen van meiden die de meidenclub bezoeken, zodat de meidenwerker hiermee rekening kan houden.
- Tijdens de meeste interviews met de meidenwerkers vernamen wij dat de methodiek SuperWoman niet optimaal aansluit bij de meiden en hierdoor niet volledig toegepast kon worden. Dit komt omdat de meiden over het algemeen te jong zijn om de gesprekken met hen te voeren. Het programma lijkt 'te hoog gegrepen' voor hen. De map met de SuperWoman methodiek lijkt meer geschikt te zijn voor oudere meiden vanaf een jaar of vijftien. Op de desbetreffende clubs worden momenteel wel dingen uit de map toegepast. De meidenwerkers brengen dit dan terug naar een lager niveau. Het is goed hier verder onderzoek naar te doen en de methodiek eventueel voor jongere meiden aan te vullen.

Literatuurlijst

Boeken

- Angenent, H. (2009). *Opvoeding en persoonlijkheidsontwikkeling*. Amsterdam: ThiemeMeulenhoff bv.
- Bil, M. de, P. de Bil (2009). *Praktijkgerichte ontwikkelingspsychologie. Van wieg tot hangplek: de ontwikkeling van 0- tot 18-jarigen*. (Eerste druk). Soest: HNB/Uitgeverij Nelissen
- Delfos, M. (2007). *Ontwikkeling in vogelvlucht. Ontwikkeling van kinderen en adolescenten*. (vierde druk). Amsterdam: Harcourt Book Publishers.
- Desforjes, C. & Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review*. Londen: Department for Education and Skills.
- Eldering, L. (2006). *Cultuur en opvoeding, interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*. Rotterdam: Lemniscaat.
- Hermans, F. (2005). *Op zoek naar bescherming. Veranderingen in de zorg en de organisatie van de zorg in een kwetsbare samenleving*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Hofstede, Gerard H. (1991). *Allemaal Andersdenkenden. Omgaan met Cultuurverschillen*. Amsterdam: Contact.
- Horst, W. ter (1988). *Het herstel van het gewone leven*. Groningen: Wolters-Noordhoff
- Pels, T. (1998). *Opvoeding in Marokkaanse gezinnen in Nederland: de creatie van een nieuw bestaan*. Assen: Van Gorkum
- Pinto (2004) Uit het boek Vennix, P., Vanwesenbeeck, I. (2005). *Seksualiteit en relaties van Turkse en Marokkaanse Nederlanders*. Leiden: Eburon.
- Timmers-Huigens, D (2009). *Opvoedingsstress! Oorzaken en oplossingen*. Assen: van Gorkum
- Verkuyten, M. (2010). *Identiteit en diversiteit: de tegenstelling voorbij*. Amsterdam: Pallas publications.

Geschreven media

- Kam, E. de (2009). *Dit is Youth for Christ. Wie we zijn en wat we doen....* Driebergen: YfCINederland
- Roosendaal, J. van (2009). *She rules. Een methodiekbeschrijving voor meidenwerk*. Driebergen: YfC Nederland
- Roosendaal, J. van (2009). *She rules. SuperWoman programma voor meiden van 12-17 jaar*. Driebergen: YfCINederland

- Starremans, S. (2010). Welzijn te sterk gericht op probleemjongens. Waar zijn de meiden? *Zorg + Welzijn Magazine*, (2), 12-15.

Publicatie

- Hofstede G. (2002). Justitiële verkenningen. *Institute for Research on Intercultural Cooperation (IRIC)*, 28 (5), 9.

Internetbronnen

- Burnet, T., Atmowiriono, C. (2006) Ver van huis voor een goede toekomst maar... Wat zijn de risico's? Geraadpleegd op 18 april 2011, van <http://hbokennisbank.uvt.nl/cgi/hh/show.cgi?fid=1403>
- Meijer, E. (2006) Don't let them drop. Drop-outs op de Nederlandse Antillen. Geraadpleegd op 18 april 2011, van <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/hh/show.cgi?fid=1145>

Online media

- www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2003/2003-1231-wm.htm, geraadpleegd op 14-05-2011
- www.kennisnetwerkantillianen.nl/Kennisbank/Thema_s_Dossiers/Zorg_en_Welzijn/Jonge_m_oeders/Bescheiden_daling_aantal_Antilliaanse_tienermoeders, geraadpleegd op 14-05-2011
- www.mediatheek.thinkquest.nl/~jre0184/woordenboek.php, geraadpleegd op 16-02-2011
- www.next.funda.nl/heatmaps/, geraadpleegd op 22-02-2011
- www.super-woman.nl, geraadpleegd op 16-02-2011
- www.themall.nl, geraadpleegd op 15-02-2011
- www.yfc.nl, geraadpleegd op 15-02-2011
- www.yfc.nl/denhaag, geraadpleegd op 16-02-2011
- www.yfc.nl/rotterdam, geraadpleegd op 16-02-2011
- www.yfc.nl/utrecht, geraadpleegd op 16-02-2011
- www.zorgwelzijn.nl/web/Achtergrond-artikel/Meiden-hebben-het-nakijken-in-het-jongerenwerk.htm, geraadpleegd op 22-02-2011

